

Odnos narcizma, perfekcionizma, velepetorog modela ličnosti i težnje ka postignućem

Varkaš, Mia

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Croatian Studies / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet hrvatskih studija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:111:179579>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA

Mia Varkaš

**ODNOS NARCIZMA, PERFEKCIONIZMA,
VELEPETOROG MODELA LIČNOSTI I
TEŽNJE KA POSTIGNUĆU**

DIPLOMSKI RAD

Zagreb, 2021.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA
ODSJEK ZA PSIHOLOGIJU

MIA VARKAŠ

**ODNOS NARCIZMA, PERFEKCIONIZMA,
VELEPETOROG MODELA LIČNOSTI I
TEŽNJE KA POSTIGNUĆU**

DIPLOMSKI RAD

Mentor: prof.dr.sc. Boris Mlačić

Zagreb, 2021.

Odnos narcizma, perfekcionizma, velepetorog modela ličnosti i težnje ka postignuću

The relationship between the narcissism, perfectionism, Big5 and achievement striving

Sažetak

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati povezanost između težnje ka postignuću, narcizma, perfekcionizma i velepetorog modela ličnosti te utvrditi mogu li i u kojoj mjeri navedeni konstrukti predvidjeti težnju ka postignuću. U istraživanju su sudjelovala ukupno 202 sudionika (162 ženskog spola i 40 muškog) koji pohađaju neki od fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Za operacionalizaciju konstrukata korišteni su Multidimenzionalna skala perfekcionizma Frosta i sur. (1990; Zubčić i Vulić-Prtorić, 2008), Skala težnje ka postignuću (O'Neil i sur., 1986), Inventar patološkog narcizma (Pincus i sur., 2009) i markeri velepetorog modela ličnosti (Goldberg, 2001). Prikupljanje podataka provodilo se *online* putem anketnog obrasca. Rezultati su pokazali kako postoji statistički značajna pozitivna povezanost težnje ka postignuću, perfekcionizma, narcizma i njihovih subskala. Također, značajna povezanost pronađena je između adaptivnog perfekcionizma i svih skala velepetorog modela ličnosti, maladaptivnog perfekcionizma, ekstraverzije, savjesnosti i emocionalne stabilnosti, vulnerabilnog narcizma, emocionalne stabilnosti, ekstraverzije i savjesnosti te između grandioznog narcizma, ekstraverzije i intelekta. Značajna negativna povezanost pronađena je između ugodnosti i težnje ka postignuću. Nadalje, hijerarhijskom regresijskom analizom, statistički značajnim pozitivnim prediktorima težnje ka postignuću pokazali su se grandioznost, adaptivni i maladaptivni perfekcionizam, dok se ugodnost pokazala kao statistički značajni negativni prediktor.

Ključne riječi: težnje ka postignuću, narcizam, perfekcionizam, velepetori model ličnosti

Abstract

The aim of this study was to examine the relationship between the narcissism, perfectionism, Big5 and achievement striving, and to determine whether and in what way these constructs predict the achievement striving. A total of 202 participants (162 female and 40 male), attending some of the faculties of the University of Zagreb, participated in the research. Participants filled in The Multidimensional scale of perfectionism Frost et al. (1990; Zubčić & Vulić-Prtorić, 2008), the Achievement Scale (O'Neil et al., 1986), the Inventory of Pathological Narcissism (Pincus et al., 2009) and Big-Five markers (Goldberg, 2001) were used to operationalize the constructs. Data collection was conducted online via a survey form. The results showed that there was a statistically significant positive correlation between the pursuit of achievement, perfectionism, narcissism and their subscales. Also, a significant correlation was found between adaptive perfectionism and all scales of the Big5, maladaptive perfectionism, extraversion, conscientiousness and emotional stability, vulnerable narcissism, emotional stability, extraversion and conscientiousness, and between grandiose narcissism, extraversion and intellect. A significant negative correlation was found between agreeableness and achievement striving. Furthermore, hierarchical regression analysis showed statistically significant positive predictors of achievement striving, grandiosity, adaptive and maladaptive perfectionism, while agreeableness showed as statistically significant negative predictor.

Keywords: achievement striving, narcissism, perfectionism, Big 5

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1.1. Težnja ka postignuću	1
1.2. Narcizam.....	3
1.3. Perfekcionizam.....	5
1.4. Velepeter/peterofaktorski model ličnosti	7
1.5. Težnja ka postignuću i narcizam.....	8
1.6. Težnja ka postignuću i perfekcionizam.....	9
1.7. Perfekcionizam i narcizam.....	10
1.8. Težnja ka postignuću i velepetori/peterofaktorski model ličnosti	10
1.9. Perfekcionizam i velepetori model ličnosti	11
1.10. Narcizam i velepetori model ličnosti	12
2. Cilj i problemi.....	13
3. Metoda.....	14
3.1. Sudionici	14
3.2. Instrumenti.....	15
3.2.1. Skala težnje ka postignuću.....	15
3.2.2. Multidimenzionalna skala perfekcionizma.....	15
3.2.3. Inventar patološkog narcizma.....	16
3.2.4. IPIP 50.....	17
3.3. Postupak	18
4. REZULTATI	18
4.1. Deskriptivna obrada podataka.....	19
4.2. Povezanost težnje k postignuću, narcizma i perfekcionizma.....	22
4.3. Povezanost težnje k postignuću, perfekcionizma, narcizma i velepetorog modela ličnosti ...	23
4.4. Doprinos narcizma, perfekcionizma i velepetorog modela ličnosti u objašnjavanju težnje k postignuću.....	24
5. RASPRAVA	26
6. Zaključak	33
7. Literatura	35

1. Uvod

Napretkom tehnologije, razvojem država, naglašavanjem moći, uspjeha i novca, sve izraženija postaje težnja ka postignuću. Smatra se kako je moderno zapadnjačko društvo više materijalističko te kompetitivnije nego prije 20 godina, te da je potreban određeni stupanj narcizma kako bi se uspjelo u ovakvom obliku društva (Paris, 2014). Nedavna istraživanja o narcizmu (Nigro i Galli, 1985) bilježe povećanje rezultata na mjerama narcizma u posljednjih 20-25 godina, neovisno o veličini uzorka. Također, povećanje rezultata na skali perfekcionizma vidljivo je kroz istraživanja koja su se njime bavila (Flett i Hewitt, 2002). I osobine ličnosti su uključene u istraživanje zbog toga što je u više istraživanja nađeno kako su one, uz motivaciju, snažan prediktor akademskog postignuća te da mogu objašnjavati veliki dio varijance akademskog uspjeha (Čuljak i Mlačić, 2014; Šarčević i Vasić, 2014).

Cilj ovog istraživanja je stjecanje boljeg uvida u odrednice težnje ka postignuću studenata u Hrvatskoj što je osobito aktualna tema s obzirom na društveni kontekst i položaj mladih i studenata u društvu kao i na trendove koji prate moderne procese.

1.1. *Težnja ka postignuću*

Težnja ka postignuću definira se kao usmjeravanje pojedinca na postizanje standarda izvrsnosti i nadilaženje ranije razine kompetentnosti (J.E., Heckhausen i H.E., Heckhausen, 2008). Prve teorije motivacije bile su biološke i stavljale su naglasak na ulogu fizioloških potreba i nagona (Atkinson, 1957; Lewin i sur., 1944; McClelland, 1951). Istraživanja navedenih autora su se uglavnom bavila ponašanjima koja uključuju neki oblik kompetencije. Pojedinci mogu težiti stjecanju kompetencija ili mogu nastoje izbjeći nesposobnost, a ova razlika u izbjegavanju pristupa eksplicitno je ugrađena u najranije konceptualizacije motivacije postignuća (Elliot i Harackiewicz, 1996). Tako su prve teorije motivacije, koje su bile vezane uz postignuće, razlikovale težnju za postizanjem uspjeha i težnju za izbjegavanjem neuspjeha (Atkinson, 1957; Lewin i sur., 1944; McClelland, 1951).

Tradicionalni pristup, prema suvremenim teoretičarima motivacije postignuća, prenaplašavao je ulogu urođenih sklonosti u predviđanju ponašanja usmjerenog na postignuće i zbog toga suvremenije teorije motivacije stavljaju naglasak na kogniciju, planiranje i

postavljanje ciljeva (Milojević i sur., 2009). Jedan od suvremenijih pristupa motivacije ka postignuću koristi konstrukt ciljeva postignuća. Istraživače su, konstrukt ciljeva postignuća, posebno privukli zbog njihove korisnosti u predviđanju različitih procesa i ishoda povezanih s postignućima (Lee i Bong, 2016). Konstrukt ciljeva postignuća podrazumijeva postojanje tri tipa ciljeva postignuća (Elliot i Church, 1997): ciljeve učenja, ciljeve učinka usmjerene na postizanje uspjeha i ciljeve učinka koji su usmjereni na izbjegavanje neuspjeha. Ciljevi učenja su usmjereni na samorazvoj, odnosno razvijanje vlastite kompetencije, napredovanje i usavršavanje (Higgins i Kruglanski, 2000). Kada se pojedinci nađu pred nekim izazovnim zadatkom, ne povlače se već prihvate izazov i fokusiraju se na zadatak. Ciljevi učinka usmjereni na postizanje uspjeha temelje se na normativnim standardima definiranja vlastite kompetencije i imaju pozitivnu konotaciju. Takve osobe fokusirane su na ishode postignuća, a zadovoljstvo je rezultat toga (Halonen i Santroch, 1996). Ciljevi učinka usmjereni na izbjegavanje neuspjeha temelje se na normativnim standardima određivanja vlastite kompetencije i imaju negativnu konotaciju. Osobe biraju previše lake ili previše teške zadatke, a uzroke neuspjeha pripisuju nedovoljnim sposobnostima ili nedostatku upornosti. Ova vrsta ciljeva povezana je s izbjegavanjem osobe da se pokaže kao nekompetentna te s izbjegavanjem situacija u kojima se procjenjuju sposobnosti (Elliot i Harackiewicz, 1996). Novija istraživanja strukture motiva postignuća (Franceško i sur., 2002) izdvojila su četiri komponente: natjecanje s drugim ljudima, upornost u ostvarivanju cilja, ostvarivanje cilja kao izvor zadovoljstva i orijentacija ka planiranju. Ovakva podjela uglavnom potvrđuje McClellandovo (1951) stajalište o postojanju dvije osnovne komponente motiva postignuća - težnje za uspjehom i težnje za izbjegavanjem neuspjeha. Druge dvije izdvojene komponente su instrumentalne osobine ili oblici ponašanja koje osoba razvija kako bi bila uspješna u natjecanju s drugim ljudima i/ili u ostvarivanju ciljeva. Dakle, novija istraživanja strukture motiva postignuća (Franceško i sur., 2002), ukazuju na to da pri ispitivanju motiva postignuća nije dovoljno utvrditi samo stupanj razvijenosti ovog konstrukta nego i njegovu strukturu ili profil na izdvojenim komponentama. Razlika u strukturi motiva postignuća ovisi o tome je li kod osobe samo razvijena želja za postignućem ili osoba ima i sposobnost da bude uspješna (Franceško i sur., 2002). Točnije, ako je kod osobe samo izražena želja za natjecanjem ili postizanjem cilja, a nije razvila osobine koje će joj u tome pomoći, vjerojatno neće biti uspješna.

Kroz povijest, konstrukt težnje ka postignuću bio je povezan s konstruktom maskuliniteta. O'Neil (2008) je definirao maskulinitet kao zaokupljenost muškaraca poslom na kojemu se

postignuća vide kao način dokazivanja njihove muževnosti i osobne vrijednosti. Strah od ženstvenosti može doprinijeti tome da se muškarci prema svojim profesionalnim odgovornostima odnose kao prema najvažnijima u svome životu. O'Neil je smatrao da su muškarci odgojeni da muškost povezuju s natjecanjem, postignućima, uspjehom, statusom, bogatstvom, moći i utjecajem. Nasuprot tome, ženstvenost je povezana sa suradnjom i nedostatkom asertivnosti, postignuća, moći, utjecaja i bogatstva. To je bio jedan od razloga zašto su O'Neil i suradnici (1986) konstruirali Upitnik konflikta rodne uloge. Tim upitnikom su se ispitivale negativne posljedice tradicionalne muške uloge među kojima su potvrđena četiri faktora, a jedan od njih je težnja ka postignuću. O'Neil predlaže da se konstrukt težnje ka postignuću definira kao faktor maskuliniteta koji se odnosi na postizanje uspjeha putem natjecanja i moći. Ona uključuje tri komponente, koje se odnose na uspjeh, moć i natjecanje. Uspjeh je definiran kao stalna briga o osobnom postignuću, dobrobiti, kompetenciji te napredovanju u karijeri. Moć se odnosi na orijentaciju prema zadržavanju autoriteta i dominacije. Natjecanje se odnosi na natjecanje s drugima s ciljem dobitka ili uspostave superiornosti u određenoj situaciji (Pandža, 2010).

Prema Sackettu i suradnicima (2017), motiv za postignućem često se smatra konstruktom koji najbolje odražava individualne razlike u motivaciji. Osobe s visokim motivom za postignućem pokazuju snažnu želju za preuzimanjem odgovornosti za obavljanje zadataka, postavljaju si izazovne, ali dostižne ciljeve, a prilikom obavljanja zadataka poticaj nalaze u prirodi samog zadatka ili u mogućnosti dokazivanja da su ga sposobni izvršiti (McClelland, 1987; Steinmann, Ötting i Maier, 2016).

1.2. Narcizam

Većina ljudi pod pojmom narcizma smatra neku negativnu osobinu, povezanu s pretjeranim samopouzdanjem, bahatošću i slično. Određenu dozu narcizma imamo svi, prirodno je voljeti sebe i brinuti se o sebi (Pavlović, 2015).

Prema Konrathu (2007), narcizam je osobina koja je prisutna ne samo u kliničkoj nego i u normalnoj populaciji u određenoj mjeri, gdje ta mjera ne doseže razinu kliničke patologije i normalno je raspodijeljena. Ona se očituje u vjerovanjima, stavovima i ponašanjima koja slično kliničkom narcizmu, ali su izražena u manjoj mjeri (Bergman i sur., 2011). Narcizam je često proučavan kao konstrukt koji sadrži i normalnu i patološku dimenziju (Raskin i Hall, 1979).

Zdravi narcizam kao aspekt normalnog samopoštovanja uključuje samopouzdanje, samoodržanje, pozitivno osjećanje koje izvire iz zadovoljstva životom i asertivnost (Begić, 2014). Normalna dimenzija se smatra adaptivnom s obzirom na to da se povezuje s povišenim samopoštovanjem. Zdravi, zreli narcizam je onaj kojeg svi imamo i priželjkujemo u određenoj mjeri. On nam omogućuje da napredujemo i potiče nas na stalno učenje (Lubit, 2002). U zdravom narcizmu pojedinac je ambiciozan i teži postizanju uspjeha, ali bez potrebe za kontrolom i dominacijom u odnosu. Od ovoga se narcizma razlikuje patološki narcizam u kojemu je samopoštovanje u funkciji zaštite grandioznog, ali krhkog ega, koji se očituje precjenjivanjem vlastitih sposobnosti i postignuća (Begić, 2011). Osobe s narcističkim poremećajem precjenjuju svoje sposobnosti, preuveličavaju svoja postignuća i konstantno očekuju pohvale (Begić, 2011). Opis narcističkog poremećaja ličnosti u DSM-IV uključuje grandioznu sliku o sebi, potrebu za divljenjem te nedostatak empatije (APA, 2000). Dva su tipa narcizma uvriježena u psihoterapijskoj praksi i teoriji (Raskin i Terry, 1988; Raskin i Hall, 1979; Wink, 1991); to su grandiozni ili otvoreni narcizam i vulnerabilni (fragilni) ili prikriveni narcizam. Grandiozni (otvoreni) narcizam karakterizira bahatost, samodopadnost, manifestno iskorištavanje drugih ljudi za svoje potrebe te nedostatak empatije za potrebe drugih ljudi. Na površini se nalazi grandiozno samopouzdanje, a zapravo je riječ o kompenzaciji bazično loše slike o sebi. Također, prisutna je zavist prema dobrome u drugih. Vulnerabilni (prikriveni, fragilni) narcizam odlikuje hiperosjetljivost, često uživanje u ulogu žrtve i sklonost sramu. Izvana ove osobe djeluju krhkog samopouzdanja, često se koriste izbjegavajućim ponašanjima zbog nemogućnosti suočavanja s drugim ljudima te zbog osjetljivosti na odbijanje i kritike (Miller i sur., 2011). Grandiozni narcizam lakše je prepoznati za razliku od vulnerabilnog, ali je također važno spomenuti da su mogući prijelazi iz grandioznog u vulnerabilni tip narcizma kod iste osobe (Marčinko i Rudan, 2013).

Postoje različite teorije razvoja narcizma (Ručević, 2014), no slažu se o nekim glavnim obilježjima narcisoidne ličnosti. Nestabilan pojam o sebi dovodi do potrebe za konstantnim divljenjem te za odnosima koji su karakterizirani konfliktom, intenzivnim emocijama i nestabilnošću (Ryan i sur., 2008). Narcisoidne osobe vjeruju da su inteligentnije i privlačnije od ostalih i prosuđuju sebe boljima od drugih (Gabriel i sur., 1994). Samopouzdana su (Campbell i sur., 2004), precjenjuju svoje sposobnosti i postignuća (John i Robins, 1994) i napuhuju vlastiti uspjeh (Farwell i Wohlwend-Lloyd, 1998). Narcisoidni pojedinci imaju tendenciju da uspjeh pripisuju internalnim, a neuspjeh eksternalnim uzrocima (Morf i Rhodewalt, 2001); ako se nešto dobro dogodi u njihovim životima, onda su oni zaslužni za to,

a ako se nešto loše dogodi, onda su za to zaslužni drugi čimbenici izvan njihove kontrole. Navedeno se povezuje s njihovom potrebom za očuvanje pozitivnog mišljenja o sebi i njihovom potrebom za samoosnaživanjem. Ljudi s visokim narcizmom traže divljenje drugih, uvelike ovise o pozitivnim povratnim informacijama od drugih te vjeruju da su bolji od drugih (Morf i Rhodewalt, 2001; Rhodewalt i Morf, 1998; Rosenthal i Pittinsky, 2006). Budući da narcisoidni pojedinci ne mogu regulirati vlastito samopoštovanje, moraju se osloniti na vanjske izvore za afirmaciju (Morf i Rhodewalt, 2001). Na prvi pogled imaju visoko samopouzdanje, no u suštini je riječ o vrlo krhkim osobama koje izrazito ovise o reakcijama i odgovorima drugih (Marčinko i Rudan, 2013). U prijateljske i romantične odnose ulaze kako bi postali popularni i uspješni te kako bi podigli samopouzdanje (Sedikides i sur., 2004).

1.3. Perfekcionizam

Prema jednoj od najjednostavnijih definicija, perfekcionizam je težnja za nepogrešivošću, a ekstremni perfekcionista su ljudi koji žele biti savršeni u svakom aspektu svog života (Flett i Hewitt, 2002). Različiti teoretičari predlažu brojne definicije perfekcionizma, a razlike nastaju zbog isticanja različitih čimbenika u definiciji perfekcionizma. Glavna pitanja oko kojih se autori spore odnose se na to je li perfekcionizam jednodimenzionalan ili višedimenzionalan konstrukt te je li perfekcionizam adaptivan ili maladaptivan. Količina istraživanja koja se bave konstruktom perfekcionizma s različitim operacionalizacijama dovodi do oprečnih tumačenja ovoga konstrukta (Frost i sur., 1990; Hewitt i Flett, 1991; Ulu i Tezer, 2010; Stoeber i Otto, 2006). Otkrivanje višedimenzionalne prirode perfekcionizma dovelo je do novih spoznaja, no taj konstrukt još uvijek obilježavaju nekonzistentni nalazi o korelatima i razvojnim odrednicama adaptivnoga i maladaptivnoga perfekcionizma (Stoeber i Otto, 2006). Sredinom prošlog stoljeća smatralo se da je perfekcionizam jednodimenzionalna, maladaptivna osobina, dok novija istraživanja pokazuju njegovu višedimenzionalnost i pozitivne aspekte (Frost i sur., 1990; Hewitt i Flett, 1991).

Frost i suradnici (1990) definiraju perfekcionizam kao osobinu ličnosti koja uključuje nekoliko dimenzija, a to su: pretjerana samokritičnost povezana s visokim osobnim standardima, sumnja u efikasnost vlastitih postupaka, pretjerana zabrinutost oko pogrešaka, pretjerana potreba za urednošću i organizacijom te potreba za zadovoljavanjem tuđih

očekivanja (prvenstveno roditeljskih). Pretjerana samokritičnost i usmjerenost na vlastite pogreške upravo su ono što perfekcionizam čini faktorom ranjivosti za različite psihičke poremećaje (Slade i Owens, 1998). Iz takve definicije perfekcionizma autori (Frost i sur., 1990) su razvili skalu (*Multidimensional Perfectionism Scale, MPS - F*) koja sadrži 35 čestica raspoređenih u 6 subskala: Zabrinutost zbog pogrešaka, Dvojba u vlastitu izvedbu, Osobni standardi, Roditeljska očekivanja, Roditeljska prigovaranja i Organiziranost. Najčešće primjenjivanu skalu perfekcionizma, *Multidimensional Perfectionism Scale, MPS - H*, razvili su Hewitt i Flett (1989; 1990; 1991) koji također dokazuju višedimenzionalnost konstrukta perfekcionizma. Autori razlikuju tri dimenzije perfekcionistačkog ponašanja: sebi usmjeren (osoba sebi postavlja visoke standarde i ciljeve i motivirana je za postizanje savršenstva), drugima usmjeren (osoba ima vrlo visoka očekivanja od drugih ljudi i vrlo strogo ocjenjuje njihov uradak) i socijalno pripisan perfekcionizam (osoba percipira da joj drugi postavljaju nerealno visoke ciljeve).

Bez obzira na to što se različiti teoretičari ne mogu usuglasiti oko dimenzija perfekcionizma i njegove prirode, dosadašnja istraživanja ukazuju na to da perfekcionizam uključuje niz međusobno povezanih osobina od kojih su neke adaptivne, a druge maladaptivne. Istraživanje koje su proveli Frost i suradnici (1990), govori upravo da postoje dva nadređena faktora koji okupljaju sve do sada navedene faktore: pozitivan (adaptivan) i negativan (maladaptivan) perfekcionizam. Osobni standardi, organiziranost, sebi usmjeren perfekcionizam i drugima usmjeren perfekcionizam formiraju pozitivan (adaptivan) faktor dok zabrinutost zbog pogrešaka, roditeljska prigovaranja, roditeljska očekivanja, dvojba u vlastite aktivnosti i socijalno pripisan perfekcionizam, formiraju negativan (maladaptivan) faktor.

Adaptivni perfekcionizam je povezan s visokim standardima, niskom razinom stresa i anksioznosti, pozitivnim postignućima, sa sigurnošću u odnosima i općenito s emocionalnim i psihološkim blagostanjem (Khodarahimi, 2010; Rice i Preusser, 2002). Hamachek (1978) smatra da adaptivni perfekcionista postavlja visoke, ali realne i dostižne ciljeve čije ostvarenje vodi do osjećaja sreće i zadovoljstva i povećanja samopoštovanja. S druge strane maladaptivni perfekcionizam obilježava težnja za ostvarenjem nerealno visokih ciljeva, koji onda, u slučaju neuspjeha, pružaju opravdanje. Takve su osobe pretjerano samokritične, prilikom izvedbe su napete, anksiozne i usmjerene na izbjegavanje pogrešaka, što najčešće rezultira odgađanjem ili odustajanjem od aktivnosti (Antony i sur., 1998). Za razliku od adaptivnih perfekcionista, maladaptivni perfekcionista osobnu vrijednost procjenjuju ovisno o

ishodu neke aktivnosti, stoga neuspjeh smatraju indikatorom vlastite neadekvatnosti (Slade i Owens, 1998).

1.4. Velepetero/peterofaktorski model ličnosti

Kada govorimo o teorijama ličnosti u povijesti psihologije ličnosti, upravo se pojava velepetorog modela smatra jednom od najvažnijih prekretnica (Topić i sur., 2017). Velepetero model je nastao iz leksičke hipoteze, a osmišljen je kako bi obuhvatio upravo osobine ličnosti koje su ljudima najvažnije u svakodnevnom životu (Goldberg, 1990). Uz prethodno navedeni, najpoznatiji model za ispitivanje velikih pet dimenzija ličnosti je onaj Coste i McCraea (1992). Iako su ta dva modela ličnosti nastala iz različitih pristupa, temeljne osobine ličnosti koje se mjere u ova dva modela gotovo su identične (Larsen i Buss, 2008). Temeljne dimenzije velepetorog modela su nekognitivne, vremenski stabilne i, u odnosu na karakteristike uzorka, stabilni konstrukti koji mogu objasniti najveći dio varijance individualnih razlika (Stojiljković, 2014, str. 216). To su ekstraverzija, savjesnost, ugodnost, neuroticizam i intelekt (otvorenost ka iskustvu). Razlike između dva peterofaktorska modela na nominalnoj razini gotovo da i nema u prvih četiri faktora, no kod petog faktora postoji i nominalna i bitna razlika. Naziv intelekt proizašao je iz leksičkog pristupa i naglašava intelektualne osobine kao što su inteligencija i pronicljivost, dok je naziv otvorenost prema iskustvu proizašao iz pristupa upitnika i naglašava osobine poput maštovitosti i umjetnosti (De Raad i Mlačić, 2015). Glavni uzrok ovih razlika je taj što različiti istraživači započinju s različitim skupinama stavki za faktorsku analizu (Larsen i Buss, 2008). Intelekt prema Goldbergu (1992) obuhvaća facete inteligentnosti, kreativnosti, sklonosti razmišljanju, maštovitosti i slično. Prema Costi i McCraeu (1992), otvorenost prema iskustvu obuhvaća facete mašte, estetike, osjećaja, akcija, ideja i vrednota. Zbog razlika dvaju peterofaktorskih modela u novijim se radovima leksički model naziva Big-Five ili Velepetero model, a model Coste i McCraea FFM (five-factor model, tj. peterofaktorski model) (De Raad, 1998).

Osobe s visokim rezultatom na ljestvici ekstraverzije su srdačne, optimistične, aktivne, društvene, govornjive i općenito su orijentirane na ljude. Ekstraverzija obuhvaća one osobine pojedinca koje su usmjerene prema drugim osobama, odnosno na odnos prema drugima i funkcioniranje u društvu (Pervin i sur., 2008). Na drugom kraju ove dimenzije nalaze se osobe koje ostvaruju niže vrijednosti na dimenziji ekstraverzije, a nazivamo ih introvertima. Oni su

suprotnost ekstrovertima pa ih tako obilježavaju sramežljivost, povučenost, konvencionalnost, promišljenost i reflektivno razmišljanje (Cooper i Pervin, 1998.).

Emocionalnu stabilnost karakteriziraju facete smirenosti, opuštenosti, staloženosti, dok njena druga dimenzija, neuroticizam, obuhvaća facete anksioznosti, potištenosti, napetosti (Goldberg, 1990). Osobe koje imaju izražen neuroticizam imaju slabe kapacitete za prevladavanje stresa i odlaganje neposrednih impulsa, sklone su hostilnosti, depresivnosti, impulzivnosti i ranjivosti (Šaula-Marojević, 2012).

Osobe koje su visoko na dimenziji ugodnosti su altruistične, imaju povjerenja u druge ljude, popustljive su i blage naravi, dok su osobe koje su nisko na toj dimenziji sklone antagonizmu, cinizmu, sumnjičavosti u pogledu namjera drugih ljudi, kompetitivne su te ponekad agresivne kako bi ostvarile svoje ciljeve (Šaula-Marojević, 2012). Takve osobe su također vrlo obzirne, prijateljski nastrojene i uvijek spremne pomoći drugome (Costa i McCrae, 1992). Ova dimenzija opisana je facetama altruizma, brižnosti i emocionalne podrške na pozitivnom kraju, odnosno neprijateljstva, egoizma te izostanka brige na drugom kraju (Mlačić, 2002).

Savjesnost je dimenzija ličnosti koja se odnosi na sposobnost samokontrole i samousmjeravanja. Odražava stupanj organiziranosti, ustrajnosti, kontrole i motiviranosti ka cilju usmjerenom ponašanju. Savjesne osobe su ustrajne u dobrom izvođenju zadatka i usmjerene su prema cilju (Pervin i sur., 2008). Osobe nisko na ovoj dimenziji često imaju problem sa samodisciplinom, zanemarivanjem dužnosti, nepromišljenošću i manjkom samokontrole u ponašanju (Šaula-Marojević, 2012). Dimenziju karakteriziraju facete odgovornosti, pouzdanosti i vrijednosti na jednom kraju, dok drugi kraj karakteriziraju nepažljivost, lijenost i neodgovornost (Mlačić, 2002).

1.5. Težnja ka postignuću i narcizam

Morf i Rhodewalt (2001) se slažu sa definicijom narcisoidnih osoba koja je navedena u DSM-IV i koja ih opisuje kao osobe koje imaju izraženu potrebu za postignućem te su zaokupljene uspjehom i superiornošću. Potreba za postignućem predstavlja dispozicijsku želju za postizanjem kompetencija učenjem i savladavanjem izazova (McClelland, 1951), ali isto tako i želju za superiornošću nad drugima (Spence i Helmreich, 1983). Narcisoidne osobe su visoko na dimenziji potrebe za postignućem (Raskin i Terry, 1988). Također, visoka razina

narcizma može navesti neke pojedince na odabir zanimanja koja bolje zadovoljavaju potrebe za društvenom pažnjom, prestižom i statusom (Hill i Yousey, 1998). Ljudi s visokim narcizmom se vole hvaliti svojim postignućima jer, bez vrhunskih postignuća, oni se osjećaju manje vrijednima (Ronningstam, 2010). Morf i Rhodewalt (2001) govore da osobe s visokim rezultatima na grandioznom narcizmu ističu svoju percipiranu superiornost i otvoreno ulaze u natjecanje s drugim ljudima. No, kada se osjete nemoćnima, okreću se obrambenim mehanizmima, odustaju od situacije ili je vežu s negativnim asocijacijama. Prema Hillu i Yousey (1998), takvi pojedinci zaokupljeni su samoprezentacijom, moći, dominacijom, statusom i fizičkim izgledom pa prema tome pretpostavljamo i da su zaokupljeni težnjom ka postignuću. Prema Cooperu (1998), vulnerabilni narcizam sličan je grandioznom, a glavna razlika leži u samoprezentaciji pa zato pretpostavljamo da će i vulnerabilni narcizam biti u pozitivnoj korelaciji s težnjom ka postignuću. Ukratko, ljudi s visokim narcizmom imaju jak utjecaj u društvima, izraženu želju za društvenim statusom i moći te razvijene osobine ličnosti koje im u tome pomažu (Brunell i sur., 2008), stoga nje iznenađujuće da imaju i izraženu težnju ka postignućem.

1.6. Težnja ka postignuću i perfekcionizam

Prema Stojilkoviću (1998), perfekcionizam se uglavnom definira u kontekstu postignuća. U tom smislu, perfekcionizam označava težnju ka visokom postignuću u nekoj djelatnosti i sklonost osobe da od sebe traži savršenstvo i maksimalni mogući učinak. Prema Sladeu i Owensu (1998) težnja za ostvarenjem visokih standarda postignuća predstavlja zajedničko obilježje pozitivnog i negativnog perfekcionizma. Razlikuju se po tome što je pozitivni perfekcionizam povezan s pozitivnim potkrepljenjem te su pripadajuće misli i ponašanja usmjereni prema ostvarenju uspjeha. S druge strane, negativni perfekcionizam povezan je s negativnim potkrepljenjem, što znači da su neadaptivne perfekcionističke težnje motivirane strahom od neuspjeha, odnosno težnjom za izbjegavanjem s neuspjehom povezanih negativnih posljedica. Osobe sa izraženim adaptivnim perfekcionizmom naporno rade na postizanju svojih ciljeva i težnji (težnja ka postizanju uspjeha) i sposobni su se motivirati za obavljanje posla (samodisciplina) (Dunkley i sur., 2006)

U istraživanju Milojevića i suradnika (2009), utvrđene su statistički značajne pozitivne povezanosti između ukupnog perfekcionizma i ciljeva učinka usmjerenih na postizanje

uspjeha te ciljeva učinka usmjerenih na izbjegavanje neuspjeha. Rice i Slaney (2002) u svom istraživanju su se dotaknuli i varijabli perfekcionizma i visokih standarda. Adaptivni i maladaptivni perfekcionista nisu se razlikovali u pogledu izraženosti visokih standarda, dok su se značajno razlikovali s obzirom na ne-perfekcionista.

1.7. Perfekcionizam i narcizam

Perfekcionizam je dugo prisutan u teorijskim prikazima narcizma (Ellis, 1997). Vežu između narcizma i perfekcionizma nalazimo čak i kod Freuda koji je 1923. godine ukazao da je težnja ka perfekcionizmu jedan od znakova narcisoidne osobe upravo zbog njegovog grandioznog i idealnog ega (Arie i sur., 2005). Povijesti slučajeva i teorijski modeli ukazuju na to da perfekcionizam može predstavljati središnje obilježje stila razmišljanja narcisoidne osobe, njeno ponašanje, opažanje i povezivanje (Beck i sur., 2004; Rothstein, 1999). Narcizam je definiran grandioznošću, pravima, autoritetom, superiornosti, egzibicionizmom, taštinom i eksploatacijom (Raskin i Terry, 1988). Kognitivni teoretičari sugeriraju da narcisoidne sheme uključuju prava i perfekcionista očekivanja za druge i vječno nezadovoljstvo tuđim opaženim manama (Beck i sur., 2004). Grandiozni samopojam narcisoidnih ljudi počiva na snažnom osjećaju bezvrijednosti, nastojeći pokazati drugima sliku savršene sposobnosti u potrazi za tuđim divljenjem i poštovanjem (Ronningstam, 2010). Teorijski modeli sugeriraju da grandiozan, ali krhki koncept samopoštovanja narcisoidnih osoba dovodi do toga da drugima nameću perfekcionista zahtjeve i promiču sliku savršenstva u potrazi za tuđim divljenjem (Sherry i sur., 2014). Sukladno navedenom, istraživanja ukazuju na to da su perfekcionizam i narcizam umjereno povezani (Cherry i sur., 2014) stoga u provedenom istraživanju očekujemo statistički značajnu pozitivnu korelaciju.

1.8. Težnja ka postignuću i velepetori/peterofaktorski model ličnosti

Rezultati istraživanja Zieglera i suradnika (2010) pokazali su da je stupanj u kojem nas drugi ljudi doživljavaju savjesnima snažan prediktor akademskog postignuća neovisno o dobi, spolu i prosjeku na studiju. Savjesnost je povezana sa željom za uspjehom, samokontrolom, upornošću i pouzdanošću (Busato i sur., 2000) i podrazumijeva sposobnost odgađanja

zadovoljstva radi viših ciljeva (Smederevac i sur., 2010). Savjesnost, ekstraverzija i otvorenost prema iskustvu su najkonzistentniji prediktori akademskog uspjeha (Poropat 2009; Šarčević i Vasić, 2014; Ziegler i sur., 2010; Danay, Schölmerich i Bühner, 2010). Također, u istraživanju Busata i suradnika (2000) pronađene su pozitivne korelacije između motivacije ka postignuću i savjesnosti, ekstraverzije, ugodnosti i intelekta, dok Cvetković (2016) uz navedene korelacije pronalazi i negativnu povezanost između težnje ka postignuću i neuroticizma. Prema Cvetković (2016), doživljaj topline, poštovanja, ljubaznosti i brige za druge (domene ugodnosti) pozitivno je povezan s ostvarivanjem ciljeva kao i otvorenost i spremnost da se poduzmu različite aktivnosti, intelektualna radoznalost i želja da se otkrivaju nove ideje (domene intelekta). Upravo energičnost i potreba osobe da bude zaposlena, odnosno spremnost da se život provede u brzom tempu, kao i optimističnost i osjećaj zadovoljstva (domene ekstraverzije), svakako pomažu i ukazuju na povezanost sa motivacijom za postignućem i spremnost za ulaganje energije u ostvarivanje ciljeva. S druge strane, anksioznost, bojažljivost, nervoza i napetost, kao i osjećaj bespomoćnosti (domene neuroticizma), otežavaju usmjerenost ka ostvarivanju postignuća (Cvetković, 2016).

Sukladno nalazima prijašnjih istraživanja (Busato i sur., 2000; Cvetković, 2016; Poropat 2009; Šarčević i Vasić, 2014) očekujemo pozitivnu korelaciju težnje ka postignuću s ekstraverzijom, savjesnošću, ugodnošću i intelektom, a negativnu s neuroticizmom.

1.9. Perfekcionizam i velepetori model ličnosti

Postoji puno istraživanja koja su se bavila vezom između perfekcionizma i velepetorog/peterofaktorskog modela ličnosti (Dunkley i sur., 2006; Hewitt i sur., 1991; Hill i sur., 1997; Ulu i Tezer, 2010), a u kojima su korištene različite skale perfekcionizma (Frost i sur., 1991; Hewitt i Flett, 1991; Rice i sur., 1998; Slaney i sur., 2001). No, ono što se iz njih da zaključiti jest pozitivna povezanost maladaptivnog perfekcionizma i neuroticizma (Dunkley i sur., 2006; Hewitt i sur., 1991; Hill i sur., 1997; Ulu i Tezer, 2010) i negativna povezanost s ekstraverzijom, ugodnosti i savjesnosti (Dunkley i sur., 2006). Osobe s izraženim maladaptivnim perfekcionizmom pretjerano su samokritične, prilikom izvedbe su napete, anksiozne i usmjerene na izbjegavanje pogrešaka (domene neuroticizma) (Antony i sur., 1998). Maladaptivni perfekcionizam je negativno povezan s aspektima savjesnosti u istraživanju Dunkleya i suradnika (2006). Dakle, ovi rezultati podupiru tvrdnju da je

obrambena međuljudska orijentacija primarno sredstvo putem kojeg pojedinci s izraženim maladaptivnim perfekcionizmom pokušavaju ojačati i zaštititi ranjiv osjećaj sebe. Maladaptivni perfekcionista mogu biti orijentirani na distanciranje od društvenih odnosa jer se plaše odbijanja u vezama (Blatt, 1995). Također, osobe visoko na maladaptivnom perfekcionizmu mogu imati nisku ugodnost zbog zahtjevnih i nerealističkih očekivanja od drugih ljudi (Navarezu i Cayubitu, 2011).

Kod adaptivnog perfekcionizma pronađena je pozitivna povezanost s ekstraverzijom (Hill i sur., 1997), ugodnošću (Costa i McCrae, 1992), savjesnošću i intelektom (Dunkley i sur., 2006; Hill i sur., 1997; Ulu i Tezer, 2010) te negativna s neuroticizmom (Dunkley i sur.). Adaptivni perfekcionizam je povezan s visokim standardima, niskom razinom stresa i anksioznosti i općenito emocionalnim i psihološkim blagostanjem (emocionalna stabilnost), pozitivnim postignućem, sigurnošću u odnosima (Khodarahimi, 2010; Rice i Preusser, 2002). Osobe s visokim standardima pokušavaju postići visoku razinu izvedbe i imaju karakteristike orijentirane na postignuće, kompetentne su (savjesnost), originalne i maštovite (intelekt), asertivne i društvene (ekstraverzija) (Ulu i Tezer, 2010).

1.10. Narcizam i velepetori model ličnosti

Zbog nekonzistentnosti u dosadašnjoj literaturi više je mogućih pretpostavki, no uzevši u obzir rezultate koji su se pokazali konzistentnima i istraživanje provedeno u Hrvatskoj (Jakšić i sur., 2014), očekuje se kako će grandiozni narcizam korelirati pozitivno s ekstraverzijom, a negativno s ugodnošću i neuroticizmom (Miller i sur., 2011; Paulhus i Williams, 2002; Samuel i Widiger, 2008). Ukratko, narcizam iz perspektive ljudi s visokim narcizmom govori o stjecanju i održavanju samopoštovanja, moći i statusa bez brige o dobrobiti drugih; što se često postiže učinkovitim iskorištavanjem društvenih odnosa (Brunell i sur., 2008), stoga nije iznenađujuća očekivana pozitivna povezanost sa ekstraverzijom i negativna sa ugodnošću. Grandiozni narcizam povezan je s antagonističkim i dominantnim međuljudskim stilom koji je povezan s društvenim oštećenjem tijekom vremena, ali se u početku može povezati s društvenom dopadljivošću (Paulhus i Williams, 2002). Zbog svoje stalne potrebe za divljenjem od strane drugih, grandiozno narcisoidne osobe ne ostavljaju uvijek pozitivan dojam (Wink, 2011).

S druge strane, očekujemo pozitivnu povezanost vulnerabilnog narcizma i neuroticizma te negativnu povezanost sa savjesnošću (Houlcroft i sur., 2012), ekstraverzijom i ugodnošću (Hendin i Cheek, 1997; Miller i sur., 2010; Samuel i Widiger, 2008). Jakšić i suradnici (2014) su također istraživali odnos osobina ličnosti i dimenzija narcizma na uzorku mladih Hrvata. Pokazalo se kako je emocionalna stabilnost negativno povezana s ukupnim rezultatom na Inventaru patološkog narcizma, ali i s obje dimenzije narcizma te da će biti izraženija kod vulnerabilnog narcizma. Vulnerabilni narcizam je povezan s neprilagođenim razvojnim iskustvima, poteškoćama sa samopoštovanjem, poteškoćama s emocionalnom regulacijom i introvertnosti (Dickinson i Pincus, 2003; Miller i sur., 2011). Također, povezan je s psihološkim tegobama, negativnim emocijama (npr. tjeskoba, sram), niskim samopoštovanjem i osjećajem manje vrijednosti, kao i egocentričnim i neprijateljskim međuljudskim ponašanjem (Weiss i Miller, 2018). Vulnerabilni narcizam, kao maladaptivna dimenzija narcizma, više nalikuje kliničkoj konceptualizaciji kakva se najčešće susreće u praksi (Miller i sur., 2011).

2. Cilj i problemi

Cilj ovog rada bio je ispitati povezanost između težnje ka postignuću, narcizma, perfekcionizma i velepetorog modela ličnosti te utvrditi mogu li i u kojoj mjeri navedeni konstrukti predvidjeti težnju ka postignuću. U radu su formulirani sljedeći istraživački problemi i pripadajuće hipoteze.

Problem 1. Ispitati povezanost težnje ka postignuću, narcizma, perfekcionizma i dimenzija velepetorog modela ličnosti.

Hipoteze:

H1.1. Očekuje se da će težnja ka postignuću biti u pozitivnoj korelaciji sa narcizmom i njegovim subskalama.

H1.2. Očekuje se da će težnja ka postignuću biti u pozitivnoj korelaciji sa perfekcionizmom i njegovim subskalama.

H1.3. Očekuje se da će perfekcionizam biti u pozitivnoj korelaciji s neuroticizmom.

H1.4. Očekuje se da će težnja ka postignuću biti u pozitivnoj korelaciji sa ekstraverzijom, savjesnosti, ugodnosti, intelektom i emocionalnom stabilnosti.

H1.5. Očekuje se negativna povezanost maladaptivnog perfekcionizma s emocionalnom stabilnosti, ekstraverzijom, ugodnosti i savjesnosti.

H1.6. Očekuje se pozitivna povezanost adaptivnog perfekcionizma sa savjesnosti, intelektom, emocionalnom stabilnošću, ekstraverzijom i otvorenošću.

H1.7. Očekuje se da će grandiozni narcizam biti u pozitivnoj korelaciji s ekstraverzijom i emocionalnom stabilnošću, a negativnoj s ugodnosti.

H1.8. Očekuje se da će vulnerabilni narcizam biti u negativnoj korelaciji s ekstraverzijom, emocionalnom stabilnosti, ugodnosti i savjesnosti.

Problem 2. Usporediti relativan doprinos narcizma, osobina ličnosti i perfekcionizma u objašnjenju izraženosti težnje ka postignuću.

H2.1. Očekuje se kako će vulnerabilni i grandiozni narcizam, adaptivni i neadaptivni perfekcionizam i ugodnost biti značajni prediktori težnje ka postignuću.

3. Metoda

3.1. Sudionici

U ovom istraživanju sudjelovala su ukupno 202 sudionika (162 ženskog spola i 40 muškog) s područja grada Zagreba koji pohađaju fakultet. Prosječna dob sudionika je 21,9 godine ($SD = 2,34$, $TR = 18-30$). Najveći broj sudionika (25,1%) pohađa prvu godinu fakulteta, njih 19,3% pohađa četvrtu godinu, 18,3% petu godinu, 14% apsolvenata, 13,4% drugu godinu, 8,4% treću godinu te 1,5% šestu godinu. Najveći broj sudionika (24,7%) pohađa Fakultet Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, zatim 13,4% sudionika Edukacijsko rehabilitacijski fakultet, 12,5% Filozofski fakultet u Zagrebu te ostale fakultete (Agronomski fakultet, Fakultet strojarstva i brodogradnje, Šumarski fakultet, Ekonomski fakultet, ...).

3.2. Instrumenti

Istrumenti koju su korišteni u ovom istraživanju odnosili su se na skalu za mjerenje težnje ka postignuću, multidimenzionalnu skalu perfekcionizma, inventar patološkog narcizma te markere velepetorog modela ličnosti. Na početku istraživanja sudionici su naveli i svoje podatke poput dobi, spola, i fakulteta koji pohađaju.

3.2.1. Skala težnje ka postignuću

Skala težnje ka postignuću je subskala Upitnika konflikta rodne uloge (O'Neil i sur., 1986) koja se sastoji od ukupno 37 čestica i 4 subskale. Skala težnje ka postignuću (Nikolić, Pavela i Šimić, 2014) sastoji se od 11 čestica (npr. *Bitno mi je napredovanje u karijeri*) za koje ispitanici procjenjuju u kojoj mjeri se slažu s navedenim tvrdnjama na Likertovoj skali od 5 stupnjeva (1 - *uopće se ne slažem*, 5 - *u potpunosti se slažem*). Ukupan rezultat na skali određuje se kao zbroj procjena, tako da je teorijski raspon rezultata između 11 i 55. Pritom, viši rezultat svakog sudionika ukazuje na veću težnju ka postignuću. Radi usporedbe s drugim skalama, koristio se prosječni rezultat na skali od 1 do 5. Pouzdanost za Skalu težnje ka postignuću iznosi od $\alpha=0,87$ (Nikolić, Pavela i Šimić, 2014), dok pouzdanost skale u ovom istraživanju izražena Cronbach α koeficijentom iznosi $\alpha=0,65$.

3.2.2. Multidimenzionalna skala perfekcionizma

Multidimenzionalna skala perfekcionizma (Frost Multidimensional Perfectionism Scale, MPS – F) Frosta i suradnika (1990); Hrvatska inačica skale (Zubčić i Vulić-Prtorić, 2008), kao i originalna verzija sastoji se od 35 tvrdnji koje mjere perfekcionizam kroz šest dimenzija: Osobni standardi (npr. *Ako si ne postavim najviše standarde, vjerojatno ću završiti kao drugorazredna osoba*), Zabrinutost zbog pogrešaka (npr. *Neuspješan sam kao osoba ako ne uspijem u poslu/školi.*), Roditeljska očekivanja (npr. *Moji roditelji su željeli da budem najbolji/a u svemu*), Roditeljska prigovaranja (npr. *Kao dijete kažnjavali su me ako ne bih savršeno učinio/la stvari.*), Dvojbe oko postupaka (npr. *Čak i kad nešto radim jako pažljivo, često osjećam da nije napravljeno dovoljno dobro*) i Organiziranost (npr. *Organizacija je vrlo*

važna za mene). Sudionik na Likertovoj skali od 5 stupnjeva procjenjuje slaganje s pojedinom tvrdnjom (od 1- *uopće se ne odnosi na mene* do 5- *u potpunosti se odnosi na mene*). Ukupan rezultat računa se kao zbroj na svim subskalama osim na subskali Organiziranost. Čestice koje se odnose na organiziranost ne uzimaju se u obzir prilikom računanja ukupnog rezultata skale radi niskih korelacija te subskale s ostalim subskalama kao i sa sumom svih čestica skale perfekcionizma (Zubčić i Vulić-Prtorić, 2008). Pri tome se obrnuto boduje tvrdnja pod rednim brojem 35 (*Uvijek sam osjećao/la da mogu ispuniti zahtjeve svojih roditelja*). Frost i sur. (1993), u svom istraživanju govore kako postoje dva nadređena faktora koja okupljaju sve dosada navedene faktore: pozitivan (adaptivan) i negativan (maladaptivan) perfekcionizam. Osobni standardi, organiziranost, sebi – usmjereni perfekcionizam i drugima – usmjereni perfekcionizam (MPS - H) formiraju pozitivan (adaptivan) faktor dok zabrinutost zbog pogrešaka, roditeljska prigovaranja, roditeljska očekivanja, dvojba u vlastite aktivnosti i socijalno pripisan perfekcionizam, formiraju negativan (maladaptivan) faktor. Zbog različitih duljina skala, kao mjera svake skale koristi se aritmetička sredina zbog mogućnosti međusobne usporedbe.

Pouzdanost za Multidimenzionalnu skalu perfekcionizma iznosi od $\alpha=0,9$ (Zubčić i Vulić-Prtorić, 2008) dok pouzdanost skale u ovom istraživanju izražena Cronbach α koeficijentom iznosi $\alpha=0,89$.

3.2.3. Inventar patološkog narcizma

Inventar patološkog narcizma (*Pathological Narcissism Inventory, PNI*; Pincus i sur., 2009) je višedimenzionalna mjera koja se sastoji od 52 opisne tvrdnje koje mjere izraženost narcizma kroz sedam dimenzija: Grandiozne fantazije (npr. *Često maštam o tome da mi se dive i poštuju me*), Samožrtvovajuće samouzdanje (npr. *Brigom za druge mogu postići da se dobro osjećam*), Iskorištavanje (npr. *Obično se riječima mogu izvući iz bilo koje situacije*), Kontigentno samopoštovanje (npr. *Moje samopoštovanje se često mijenja*), Skrivanje selfa (npr. *Mrzim tražiti pomoć*), Omalovažavanje (npr. *Ponekad se osjećam posramljeno zbog svojih očekivanja od drugih kad me oni razočaraju*) i Bijes zbog osjećaja polaganja prava na nešto (npr. *Razljutim se kad ljudi ne primjećuju sve što činim za njih*). Od sudionika se traži da na Likertovoj ljestvici od 6 stupnjeva, u rasponu od 0 - *nikako poput mene* do 5 - *vrlo poput mene*, procijene koliko se ta tvrdnja odnosi na njih. Korištena je standardizirana verzija

instrumenta prevedena na hrvatski jezik (Jakšić i sur., 2014). Konfirmatorne faktorske analize pokazale su dva faktora višeg reda; grandiozni i vulnerabilni narcizam. Subskale koje zajedno daju mjeru grandioznog narcizma su Grandiozne fantazije, Samožrtvovajuće samouzdanje i Iskorištavanje. Subskale koje zajedno daju mjeru vulnerabilnog narcizma su Kontigentno samopoštovanje, Skrivanje selfa, Omalovažavanje i Bijes zbog osjećaja polaganja prava na nešto. Zbog različitih duljina skala unutar PNI, kao mjera svake skale koristi se aritmetička sredina zbog mogućnosti međusobne usporedbe. Skala vulnerabilnog narcizma ima visoku pouzdanost ($\alpha = 0,93$, Jakšić i sur., 2014) te se ona održala zadovoljavajuće visokom i u ovom istraživanju ($\alpha = 0,93$). Isto tako, skala grandioznog narcizma, koja inače pokazuje visoku pouzdanost izraženu Cronbachovim $\alpha = 0,83$ (Jakšić i sur., 2014) i u ovom istraživanju pokazuje visoku razinu pouzdanosti koja iznosi $\alpha = 0,83$. Cjelokupni PNI ($\alpha = 0,93$, Jakšić i sur., 2014) u provedenom istraživanju također pokazuje visoku razinu pouzdanosti koja iznosi $\alpha = 0,93$.

3.2.4. IPIP 50

U provedenom istraživanju korištena je Hrvatska verzija upitnika IPIP 50 (International Personality Item Pool, Mlačić i Goldberg, 2007). Za svaku od pet dimenzija ličnosti postoji 10 tvrdnji. Dimenzije ličnosti i tvrdnje koje ih prezentiraju su: ekstraverzija (npr. *Osjećam se opušteno s ljudima*), ugodnost (npr. *Zanimam se za dobrobit drugih ljudi*), savjesnost (npr. *Ostavljam nered u svojoj sobi*), neuroticizam (npr. *Lako se naljutim*) i otvorenost prema iskustvu (npr. *Podižem raspravu na višu razinu*). Zadatak sudionika je procijeniti koliko se svaka pojedina tvrdnja odnosi na njih i to na ljestvici od 1 - *posve netočno* do 5 - *posve točno*. Ukupni rezultat na podljestvicama iskazuje se zbrajanjem odgovora na pojedinim tvrdnjama. Raspon mogućih rezultata na svakoj podljestvici kreće se od 10 do 50 no u ovom istraživanju kao mjera svake skale korištena je aritmetička sredina. U istraživanju Mlačića i Goldberga (2007) koeficijenti unutarnje pouzdanosti ljestvica iznose: za dimenziju ekstraverzije $\alpha = 0,82$, za dimenziju ugodnosti $\alpha = 0,84$, za dimenziju savjesnosti $\alpha = 0,89$, za dimenziju emocionalne stabilnosti $\alpha = 0,82$, te za dimenziju intelekta $\alpha = 0,77$. U provedenom istraživanju unutarnje pouzdanosti ljestvica su zadovoljavajuće te iznose: za dimenziju ekstraverzije $\alpha = 0,816$, za dimenziju ugodnosti $\alpha = 0,80$, za dimenziju savjesnosti $\alpha = 0,843$, za dimenziju emocionalne stabilnosti $\alpha = 0,902$, te za dimenziju intelekta $\alpha = 0,836$.

3.3. Postupak

Istraživanje je provedeno tijekom veljače 2021. godine na način da se poveznica koja je vodila na anketu dijelila putem društvenih mreža i *mailing* lista koje su bile lako dostupne istraživaču, primjerice *e-mail* grupe studenata psihologije, Facebook grupe studentskih domova (Studentski dom Stjepan Radić, Studentski dom Cvjetno naselje), Facebook grupe Tražim/nudim studentski posao te međusobnim dijeljenjem poveznice između sudionika.

Procijenjeno vrijeme ispunjavanja upitnika bilo je 20 minuta. Upitnik je bio anonimn, a pristanak na istraživanje sudionici su dali na način da su nakon opće upute i objašnjenja nastavili ispunjavati upitnik. Također, prije svakog pojedinog upitnika nalazila se uputa specifična za taj upitnik. Sudionici su prvo rješavali Skalu težnje ka postignuću (O'Neil i sur., 1986), zatim Multidimenzionalnu skalu perfekcionizma Frosta i sur. (1990; Zubčić i Vulić-Prtorić, 2008), markere velepetorog modela ličnosti (Goldberg, 2001) te na kraju Inventar patološkog narcizma (Pincus i sur., 2009). Na kraju se sudionicima zahvalilo na sudjelovanju i omogućilo kontaktiranje autora istraživanja za one koji žele uvid u rezultate cijelog istraživanja ili imaju neka pitanja vezana uz istraživanje.

4. REZULTATI

Obrada prikupljenih podataka izvršena je u računalnom statističkom programu *IBM SPSS Statistics 23* te su korištene statističke analize prikladne istraživačkim problemima. Prvo je provedena deskriptivna statistička analiza na varijablama korištenim u istraživanju, a to su: Težnja ka postignuću, narcizam i njegove sastavnice (grandiozni i vulnerabilni), perfekcionizam i njegove sastavnice (adaptivni i maladaptivni) i velepetori/peterofaktorski model ličnosti (ekstraverzija, ugodnost, savjesnost, emocionalna stabilnost i intelekt.) Nakon toga, izračunati su Pearsonovi koeficijenti korelacije za navedene varijable. Kako bi se ispitala prediktivna vrijednost narcizma, perfekcionizma i nekih od dimenzija velepetorog modela ličnosti u objašnjenju težnje ka postignućem provedena je hijerarhijska regresijska analiza zasebno sa svakom dimenzijom kao kriterijem.

4.1. Deskriptivna obrada podataka

Slijedi deskriptivna analiza rezultata težnje ka postignuću, narcizma i njegovih sastavnica (grandiozni i vulnerabilni), perfekcionizma i njegovih sastavnica (adaptivni i maladaptivni) i velepetorog modela ličnosti (ekstraverzija, ugodnost, savjesnost, emocionalna stabilnost i intelekt.) – Tablica 1.

Tablica 1. Deskriptivne statističke vrijednosti varijabli korištenih u istraživanju (N=202)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	Min.	Max.	<i>K-S test</i>	<i>S-W test</i>	<i>Asimetričnost</i>	<i>Spljoštenost</i>
Težnja ka postignuću	3,24	0,50	15	51	0,09*	0,99	-0,1	0,03
Narcizam	2,58	0,63	1,13	3,93	0,05	0,99	0,1	-0,53
Narcizam – vulnerabilnost	2,35	0,77	0,43	4,36	0,06	0,99*	0,25	-0,48
Narcizam – grandioznost	2,8	0,70	1,17	4,04	0,05	0,98	-0,16	-0,77
Perfekcionizam	2,67	0,56	1,53	4,43	0,08*	0,97**	0,73	0,48
Adaptivni perfekcionizam	3,59	0,68	1,7	4,93	0,08*	0,98*	-0,47	-0,01
Maladaptivni perfekcionizam	2,54	0,61	1,34	4,47	0,09*	0,97**	0,66	0,24
Ekstraverzija	3,19	0,71	1,4	4,6	0,07*	0,97*	-0,16	-0,66
Ugodnost	4,15	0,54	1,9	5	0,10**	0,95**	-0,92	0,17
Savjesnost	3,64	0,69	1,6	5	0,06	0,98*	-0,44	-0,07
Emoc. Stabilnost	2,91	0,92	1	4,9	0,05	0,99*	-0,04	-0,73
Intelekt	3,88	0,60	2,4	5	0,10**	0,97*	-0,45	-0,35

Napomena: K-S test = Kolmogorov-Smirnovljev test normalnosti distribucije, S-W test = Shapiro-Wilks test normalnosti distribucije, ** $p < 0,001$; * $p < 0,05$.

Prosječna vrijednost težnje ka postignuću ($M = 3,24$; $SD = 0,50$) kretala se iznad srednje vrijednosti teorijskog raspona što ukazuje da studenti u ovom uzorku u prosjeku imaju nešto razvijenu težnju ka postignuću. Kad je riječ o subskalama velepetorog modela ličnosti prosječna vrijednost subskala kretala se malo iznad srednje vrijednosti teorijskog raspona, a ono što se da izdvojiti jest ugodnost ($M = 4,15$; $SD = 0,54$), koja je nešto izraženija kod sudionika u ovom istraživanju iz čega se može zaključiti da su se sudionici predstavljali kao ugodne osobe. Sudionici su imali više srednje vrijednosti na adaptivnom ($M = 3,59$; $SD = 0,68$) nego maladaptivnom perfekcionizmu ($M = 2,54$; $SD = 0,61$) isto kao i na grandioznom ($M = 2,80$; $SD = 0,70$) u odnosu na vulnerabilni narcizam ($M = 2,67$; $SD = 0,77$).

Kada zaključujemo o normalnosti distribucija, vrijednosti simetričnosti i spljoštenosti trebale bi u idealnom slučaju biti što bliže nuli, no u realnosti podatci često odstupaju od idealno normalne raspodjele. Stoga, mala odstupanja od nultih vrijednosti nisu problematična, osim u slučajevima kada su vrijednosti spljoštenosti i simetričnosti izrazito veće od pripadajućih standardnih pogrešaka. Stoga je potrebno podijeliti vrijednost sa pripadajućom pogreškom čime se dobiva z -vrijednost. Simetričnost i spljoštenost distribucije smatra se približno normalnom ukoliko se z -vrijednost nalazi u intervalu od $-1,96$ do $+1,96$.

U sklopu deskriptivne obrade podataka također su provedeni Kolmogorov-Smirnov i Shapiro-Wilk testovi normalnosti distribucija. Navedeni testovi provjeravaju normalnost distribucije varijabli koje su korištene u istraživanju na način da se postavlja nul hipoteza o normalnosti distribucija. Nul hipoteza se odbacuje ukoliko je p vrijednost niža od $0,05/0,001$. Primjenom Kolmogorov-Smirnovljevog testa, uočeno je kako distribucije rezultata na skalama narcizma, grandioznog i vulnerabilnog narcizma, emocionalne stabilnosti i savjesnosti statistički značajno ne odstupaju od normalne, dok su se ostale distribucije pokazale nižima od $0,05/0,001$ stoga njihove distribucije odstupaju od normaliteta. Analizom reziduala varijabli koje su bile izvan granica normalnosti, utvrđeno je kako ne odstupaju od normalne raspodjele. Prema Petzu (1997), moguće je koristiti parametrijsku statistiku ako je distribucija rezultata pravilna, odnosno, ne mora biti potpuno simetrična te ako je uzorak dovoljno velik. S obzirom na navedeno, smatramo da je opravdano koristiti parametrijske statističke postupke u daljnjoj obradi. Naime, parametrijska statistika puno je «stroža» što znači da ako se učinci pokažu značajnima, da bismo ih dobili značajnima i koristeći neparametrijsku statističku obradu (Kline, 2005).

4.2. Povezanost težnje ka postignuću, narcizma i perfekcionizma

Kako bi se odgovorilo na prvi problem istraživanja, ispitane su povezanosti između težnje ka postignuću, sastavnica narcizma (grandiozni i vulnerabilni) i perfekcionizma (adaptivni i maladaptivni). Međusobne povezanosti iskazane su Pearsonovim koeficijentom korelacije te su uz pripadajuće značajnosti prikazane u Tablici 2.

Tablica 2. Pearsonovi koeficijenti korelacija između težnje ka postignuću, narcizma i perfekcionizma

Varijable	1.	2.	3.	4.	5.
1. Težnja ka postignuću	1	0,46**	0,37**	0,30**	0,35**
2. Grandiozni narcizam		1	0,45**	0,29**	0,19**
3. Vulnerabilni narcizam			1	0,03	0,56**
4. Adaptivni perfekcionizam				1	0,16*
5. Maladaptivni perfekcionizam					1

Napomena: ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$

Dobivena je statistički značajna srednja pozitivna povezanost između težnje ka postignuću i subskala narcizma, što znači da više vrijednosti težnje ka postignuću kod studenata odgovaraju višim vrijednostima grandioznog narcizma ($r = 0,46$; $p < 0,01$) i vulnerabilnog narcizma ($r = 0,37$; $p < 0,01$), odnosno izraženosti narcizma.

Nadalje, težnja ka postignuću značajno je povezana i sa subskalama perfekcionizma. Dobivene niske korelacije ukazuju na to kako su osobe koje više teže ka postignuću više na dimenziji perfekcionizma, odnosno više vrijednosti težnje ka postignuću kod studenata odgovaraju višim vrijednostima adaptivnog ($r = 0,3$; $p < 0,01$) i maladaptivnog perfekcionizma ($r = 0,35$; $p < 0,01$).

Grandiozni narcizam značajno je povezan sa adaptivnim ($r = 0,29$; $p < 0,01$) i maladaptivnim perfekcionizmom ($r = 0,19$; $p < 0,01$). Korelacije su niske, ali značajne. Dobivene korelacije ukazuju na to da viši rezultat na grandioznom narcizmu upućuje na veću izraženost adaptivnog i maladaptivnog perfekcionizma.

S druge strane, nije utvrđena značajna povezanost između vulnerabilnog narcizma i adaptivnog perfekcionizma, dok je povezanost vulnerabilnog narcizma i maladaptivnog

perfekcionizma srednje visoka ($r = 0,56; p < 0,01$). To bi značilo da osobe kod kojih je izražen vulnerabilni narcizam postižu više rezultate na maladaptivnom perfekcionizmu.

4.3. Povezanost težnje k postignuću, perfekcionizma, narcizma i velepetorog modela ličnosti

Kako bi se ispitala povezanost između perfekcionizma, narcizma i osobina ličnosti Velepeterog modela, izračunati su Pearsonovi koeficijenti korelacije. Prikaz ovih korelacija nalazi se u Tablici 3.

Tablica 3. Pearsonovi koeficijenti korelacija između težnje ka postignuću, narcizma, perfekcionizma i velepetorog modela ličnosti

	<i>Ekstraverzija</i>	<i>Savjesnost</i>	<i>Ugodnost</i>	<i>Emoc.stabilnost</i>	<i>Intelekt</i>
Vulnerabilnost	-0,25**	-0,25**	0,12	-0,57**	-0,11
Grandioznost	0,27**	0,04	-0,08	-0,10	0,19**
Adaptivni perfekcionizam	0,15*	0,71**	0,16*	0,16*	0,32**
Maladaptivni perfekcionizam	-0,22**	-0,14*	-0,12	-0,39**	-0,06
Težnja ka postignuću	0,08	0,01	-0,21**	-0,10	0,13

Napomena: ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$

Značajni srednje visoki koeficijenti korelacije pronađeni su između vulnerabilnog narcizma i emocionalne stabilnosti ($r = -0,57; p < 0,01$), niski s ekstraverzijom ($r = -0,25; p < 0,05$) i savjesnosti ($r = -0,25; p < 0,05$), dok se povezanost s ostalim subskalama velepetorog modela ličnosti pokazala neznačajna. Navedeno bi značilo da su osobe koje postižu više rezultate na vulnerabilnom narcizmu introvertiranije, manje savjesne i manje emocionalno stabilne.

Između grandioznog narcizma, ekstraverzije i intelekta, utvrđena je blaga povezanost, dok se povezanost s ostalim subskalama velepetorog modela ličnosti pokazala neznačajna. Navedeno bi značilo da su osobe koje postižu više rezultate na grandioznom narcizmu

ekstrovertiranije ($r = 0,27$; $p < 0,01$) i postižu više rezultate na skali intelekta ($r = 0,19$; $p < 0,05$).

Nadalje, značajni koeficijenti korelacije pronađeni su između adaptivnog perfekcionizma i svih subskala velepetorog modela ličnosti. Povezanost adaptivnog perfekcionizma i savjesnosti je visoka ($r = 0,71$; $p < 0,01$), dok je povezanost adaptivnog perfekcionizma i ostalih subskala, ekstraverzije ($r = 0,15$; $p < 0,05$), ugodnosti ($r = 0,16$; $p < 0,05$), intelekta ($r = 0,32$; $p < 0,01$) i emocionalne stabilnosti ($r = 0,16$; $p < 0,05$), niska. Ovaj nalaz sugerira da što su osobe više na adaptivnom perfekcionizmu, više su emocionalno stabilne, ekstravertiranije, ugodnije, savjesnije i intelektualnije.

Značajni, ali niski koeficijenti korelacije također su pronađeni između maladaptivnog perfekcionizma i ekstraverzije ($r = -0,22$; $p < 0,01$), savjesnosti ($r = -0,14$; $p < 0,05$) i emocionalne stabilnosti ($r = -0,39$; $p < 0,01$), dok su se ostali pokazali neznačajni. Ovaj nalaz sugerira da su osobe koje postižu više rezultate na maladaptivnom perfekcionizmu introvertirane, manje emocionalno stabilne i manje savjesne.

4.4. *Doprinos narcizma, perfekcionizma i velepetorog modela ličnosti u objašnjavanju težnje k postignuću*

Drugi problem ovog istraživanja bio je ispitati doprinos narcizma, osobina ličnosti i perfekcionizma u predviđanju težnje ka postignuću. Prethodno su navedeni zadovoljavajući kriteriji spljoštenosti i simetričnosti koji ukazuju na približnu normalnost distribucija te su utvrđene povezanosti pojedinih prediktorskih varijabli za koje je procijenjeno da ne bi trebale značajno utjecati na rezultate regresijske analize. Kako bi se ispitaio doprinos narcizma, osobina ličnosti i perfekcionizma u objašnjenju težnje ka postignuću provedena je hijerarhijska regresijska analiza u tri koraka. U prvom koraku analize uključene su varijable grandioznog i vulnerabilnog narcizma. U drugom koraku su, uz varijable iz prvog koraka, uključeni adaptivni i maladaptivni perfekcionizam, te je u posljednjem, trećem koraku uključena varijabla ugodnosti. U tablici 4. prikazani su rezultati provedene hijerarhijske regresijske analize.

Tablica 4. Rezultati hijerarhijske regresijske analize s težnjom ka postignuću kao kriterijem (N=202)

Prediktori	B	SE B	B	T
1.korak				
Grandiozni narcizam	,269	,049	,375	5,44***
Vulnerabilni narcizam	,133	,044	,206	2,99**
$F(2,199) = 33,717^{***}$ $R^2 = ,253$				
2.korak				
Grandiozni narcizam	,235	,050	,327	4,66***
Vulnerabilni narcizam	,073	,052	,113	1,40
Adaptivni perfekcionizam	,131	,047	,178	2,81**
Maladaptivni perfekcionizam	,160	,060	,194	2,66**
$F(4,197) = 23,088^{***}$ $\Delta F(2,197) = 9,559^{***}$ $R^2 = 0,319$ $\Delta R^2 = 0,066$				
3.korak				
Grandiozni narcizam	,219	0,049	,305	4,43***
Vulnerabilni narcizam	,073	0,051	,113	1,44
Adaptivni perfekcionizam	,160	0,046	,218	3,46**
Maladaptivni perfekcionizam	,139	0,059	,169	2,35*
Ugodnost	-,176	0,055	-,190	-3,21**
$F(5,196) = 21,405^{***}$ $\Delta F(1,196) = 10,309^{**}$ $R^2 = 0,353$ $\Delta R^2 = 0,034$				

Napomena: SE B – standardna pogreška od B; *** $p < 0,001$, ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$

Rezultati hijerarhijske regresijske analize s težnjom ka postignuću kao kriterijem, prikazani u tablici 4., pokazuju kako se prediktorskim varijablama može objasniti 35,3% ukupne varijance težnje ka postignuću ($R^2 = 0,353$).

U prvom koraku analize, varijable grandioznog i vulnerabilnog narcizma objasnile su 25,3% varijance težnje ka postignuću. Oba prediktora, grandiozni ($\beta = 0,375$; $p < 0,001$) i vulnerabilni narcizam ($\beta = 0,206$; $p < 0,01$) pokazala su se značajnima. Prvi blok se pokazao statistički značajnim što se vidi i po pripadajućem F statistiku ($F(2,199) = 33,717$; $p < 0,001$).

Uvođenjem adaptivnog i maladaptivnog perfekcionizma u drugom koraku, objašnjena varijanca kriterija značajno se povećala za 6,6% ($\Delta R^2 = 0,066$; $p < 0,001$), a grandiozni narcizam je zadržao jednaku značajnost i smjer. S druge strane, vulnerabilni narcizam, uvođenjem novih varijabli, pokazao se u ovom koraku kao neznačajan prediktor težnje ka

postignuću. Značajnim prediktorima u istom koraku pokazali su se adaptivni ($\beta = 0,178$; $p < 0,01$) i maladaptivni perfekcionizam ($\beta = 0,194$; $p < 0,01$). Drugi blok se pokazao statistički značajnim što se vidi i po pripadajućem F statistiku ($F(4,197) = 23,088$; $p < 0,001$).

U trećem koraku dodana je varijabla ugodnosti, a ukupna objašnjena varijanca kriterija značajno se povećala za 3,4% ($\Delta R^2 = 0,034$; $p < 0,01$), čime konačan model objašnjava 35,3% ukupne varijance težnje ka postignuću ($R^2 = 0,353$). Pritom se ugodnost pokazala negativnim prediktorom ($\beta = -0,176$, $p < 0,01$), odnosno niže razine ugodnosti predviđaju više razine težnje ka postignuću. U posljednjem koraku, grandiozni narcizam i maladaptivni perfekcionizam ostali su značajni prediktori istog smjera, no nešto niže značajnosti kao u drugom koraku, dok je adaptivni perfekcionizam ostalo značajni prediktori istog smjera, nešto više razine značajnosti. Treći blok se pokazao statistički značajnim što se vidi i po pripadajućem F statistiku ($F(5,196) = 21,405$; $p < 0,001$).

5. RASPRAVA

Cilj ovog rada bio je ispitati povezanost između težnje ka postignuću, narcizma, perfekcionizma i velepetorog modela ličnosti te utvrditi mogu li i u kojoj mjeri navedeni konstrukti predvidjeti težnju ka postignuću. U ovoj raspravi iznijet ćemo najvažnije rezultate istraživanja te ih u skladu s time i interpretirati. Rezultati koje smo dobili, odgovarajući na prvi istraživački problem, većinom su u skladu s nalazima dosadašnjih istraživanja.

Kao što je već spomenuto, osobe koje su visoko na skali narcizma imaju izraženu potrebu za postignućem, zaokupljeni su uspjehom i superiornošću (Morf i Rhodewalt, 2001). Prema Raskin i Terry (1988), narcisoidne osobe su visoko na dimenziji potrebe za postignućem, što potvrđuje i ovo istraživanje ukazujući na pozitivne korelacije konstrukata i subskala. Oni svojim ponašanjem ponekad postižu pozitivne ishode, poput ostvarenja visokog statusa (Brunell i sur., 2008). Budući da narcisoidni pojedinci ne mogu regulirati vlastito samopoštovanje, moraju se osloniti na vanjske izvore afirmacije (Morf i Rhodewalt, 2001), a postignuće može biti jedan od izvora. Iako na prvi pogled slični konstrukti, jer su ljudi s jakom potrebom za postignućem hrabri, samopouzdana i ambiciozni (poput narcisa), kada malo dublje istražimo ipak postoje neke razlike. Osobe s izraženom težnjom ka postignuću ne

podliježu upotrebi obrambenih mehanizama kako bi se nosili sa svojim temeljnim temama ranjivosti, ne posjeduju zablude o veličini ili fantazije o slavi i bogatstvu i manje ovise o vanjskim izvorima potvrde (Soyer i sur., 1999). Perfekcionizam se prema Stojiljkoviću (1998) uglavnom definira u kontekstu postignuća, stoga je i za pretpostaviti visoke pozitivne korelacije između konstrukata, što potvrđuju i nalazi ovog istraživanja. Prema Sladeu i Owensu (1998), težnja za ostvarenjem visokih standarda postignuća predstavlja zajedničko obilježje pozitivnog i negativnog perfekcionizma. Sukladno tome, dobivene značajne pozitivne korelacije potvrđuju početna očekivanja. Hamachek (1978) smatra da adaptivni perfekcionista postavljaju visoke, ali realne i dostižne ciljeve čije ostvarenje vodi do osjećaja sreće, zadovoljstva i povećanja samopoštovanja. S druge strane, neadaptivni perfekcionizam obilježava težnja za ostvarenjem nerealno visokih ciljeva, koji onda u slučaju neuspjeha pružaju opravdanje. Te dvije vrste perfekcionizma razlikuju se prema načinu suočavanja s promjenama i pritiskom. Povećanje zahtjeva može djelovati destruktivno na osobu s izraženim neadaptivnim perfekcionizmom, dok kod osobe s izraženim adaptivnim perfekcionizmom, može predstavljati dodatni izazov i priliku za dokazivanje kompetentnosti (Milyavska i sur., 2014). Pojedinci s izraženim maladaptivnim perfekcionizmom, zbog straha od neuspjeha i kritika okoline, prema svojim postupcima su kritični i strogi te nesigurni u svoje znanje (Dunkley i sur., 2006).

Također, dobiveni nalazi potvrđuju i dosadašnja istraživanja koja ukazuju na to da su perfekcionizam i narcizam umjereno povezani (Sherry i sur., 2014). Osobe koje su visoko na narcizmu i perfekcionizmu nameću potrebu za savršenstvom nad drugima i nastoje istaknuti njihovu savršenost ispred drugih (Sherry i sur., 2014). Perfekcionista se trude biti besprijekorni, drže nerealno visoke standarde i doživljavaju pretjerano negativne reakcije na uočene pogreške, neuspjehe i kritike. Narcistički perfekcionista su zahtjevni, kritični i grandiozni pojedinci koji nameću svoju potrebu za savršenstvom drugima i koji se angažiraju u hrabroj samopromociji svog savršenstva drugima (Sherry i sur., 2014). Istraživanjem povezanosti između težnje ka postignuću i velepetorog modela ličnosti, jedina značajna negativna korelacija pronađena je između skale težnje ka postignuću i ugodnosti, koja je suprotna od očekivanja. Osobe koje su nisko na ugodnosti često su dominantne, neovisne i konkurentne (Kaczmarek i Kaczmarek-Kurczak, 2016) te ako teže ka postignuću i natjecateljskim aktivnostima mogu se ponašati i sebe procjenjivati manje ugodnima radi postizanja višeg cilja. Ono što je iznenađujuće je to što nije pronađena povezanost između težnje ka postignuću i savjesnosti, iako prijašnja istraživanja ukazuju na srednje visoku

pozitivnu povezanost (Poropat 2009; Šarčević i Vasić, 2014; Ziegler i sur., 2010). Ovakve rezultate moguće je objasniti time što je prema Atkinson i Feather (1966, prema Rothblum, 1990) motivacija vezana za postignuće, zapravo kombinacija dvaju motiva: težnje prema uspjehu i straha od neuspjeha. Razlika u strukturi motiva postignuća ovisi o tome je li kod osobe samo razvijena želja za postignućem ili osoba ima i sposobnost da bude uspješna (Franceško i sur., 2002). Savjesnost je povezana sa željom za uspjehom, samokontrolom, upornošću i pouzdanošću (Busato i sur., 2000) i podrazumijeva sposobnost odlaganja zadovoljstva radi viših ciljeva (Smederevac i sur., 2010). Ako je kod osobe samo izražena želja za natjecanjem ili postizanjem cilja, a nisu razvijene osobine koje će im u tome pomoći, vjerojatno neće biti uspješne. Stoga, osobe koje su za sebe procijenile kako teže ka postignuću, nemaju nužno razvijene osobine koje će im u tome pomoći i one ne moraju biti nužno uspješne.

Adaptivni perfekcionizam u ovom istraživanju statistički je značajno povezan sa svim skalama velepetorog modela ličnosti. Savjesnost se pokazala kao varijabla koja ima najveću pozitivnu korelaciju s adaptivnim perfekcionizmom i ona je jedina stalna i konzistentna kroz brojna istraživanja (Campbell i Paula, 2002). Čak se i neke od definicija adaptivnoga perfekcionizma preklapaju s definicijama savjesnosti (Flett i Hewitt, 2002), što opravdava visoku pozitivnu povezanost. Osobe izraženog normalnog perfekcionizma, ostvaruju niske rezultate na skali neuroticizma, a visoke rezultate na skali ugodnosti, ekstraverzije i savjesnosti. Takvi pojedinci su inicijativni, organizirani, teže vrlo visokim ciljevima, uporni su i motivirani prema uspjehu (Costa i McCrae, 1992). Sveukupno, ovi nalazi ukazuju na to da su pojedinci koji su visoko na adaptivnom perfekcionizmu, znatiželjni, maštoviti, kreativni mislioci, koji su skloniji društvenim radnjama kroz koje ih drugi ljudi procjenjuju kao pričljive i optimistične (Khodarahimi, 2010). Adaptivni perfekcionizam je vjerojatno povezan s otpornošću i adaptivnim suočavanjem te ima slabe, zanemarive ili negativne povezanosti s neprilagođenim međuljudskim funkcioniranjem (Dunkley i sur., 2006). Iako se perfekcionizam može smatrati pozitivnom osobinom povezanom s povišenim osobnim standardima i visokim postignućem (Hamachek, 1978; Silverman, 1983), također ima tamnu stranu koja je povezana s mnogim negativnim ponašanjima i emocionalnim karakteristikama depresije i anksioznosti (Rice i Mirzadeh, 2000). Prema Hamacheku (1978), obje grupe imaju visoke standarde, ali adaptivni perfekcionista osjećaju se zadovoljno kad su njihovi standardi postignuti, dok maladaptivni perfekcionista ne osjećaju zadovoljstvo i oštro se kritiziraju čak i

zbog manjih pogrešaka, što je i jedan od razloga različitih povezanosti adaptivnog i maladaptivnog perfekcionizma s emocionalnom stabilnošću.

Maladaptivni perfekcionizam u ovom istraživanju statistički je značajno negativno povezan s ekstraverzijom, savjesnošću, ugodnošću i emocionalnom stabilnošću. Blatt (1995) je sugerirao da perfekcionista mogu iskusiti osjećaj ranjivosti i inferiornosti; neprestano pokušavaju izbjeći neuspjeh i dobiti odobrenje drugih. Također, govori kako perfekcionista mogu biti orijentirani na distanciranje od društvenih odnosa jer se plaše odbijanja u vezama. Također, prema Navarezu i Cayubitu (2011), osobe koje su visoko na perfekcionizmu mogu imati niske rezultate na ugodnosti zbog zahtjevnih i nerealističkih očekivanja od drugih ljudi. Dobivena je i značajna negativna korelacija savjesnosti i maladaptivnog perfekcionizma, no ona je jako niska. S obzirom na to da maladaptivne perfekcionista motivira strah od neuspjeha i briga o tome što će drugi reći ukoliko oni ne zadovolje njihova očekivanja te da izbjegavaju određene situacije osim ako nisu u potpunosti sigurni u pozitivan ishod, nije iznenađujuća negativna povezanost ova dva konstrukta. Nadalje, pojedinci s izraženim maladaptivnim perfekcionizmom sebe opisuju kao formalne, rezervirane, udaljene (niska ugodnost), manje vesele i entuzijastične (niske pozitivne emocije), cinične i skeptične (nisko povjerenje) te nezainteresirane za uplitanje u probleme drugih ljudi (nizak altruizam) (Dunkley i sur., 2006). Osobe sa izraženim maladaptivnim perfekcionizmom koriste širok raspon obrambenih strategija koje održavaju ranjiv i nestabilan osjećaj sebe, uključujući sumnjičavost, žrtvovanje intimnosti, opiranje drugima, socijalno distanciranje i izbjegavanje odluka i radnji (Blatt i Shichman, 1983; Hewitt i Flett, 1991). Nadalje, ekstraverzija je statistički značajno pozitivno povezana s grandioznim narcizmom i negativno s vulnerabilnim narcizmom, što je na temelju prijašnjih istraživanja i očekivano.

Ekstraverzija je općenito povezana s pozitivnim ishodima, uključujući veću društvenu podršku i veće zadovoljstvo životom (Busato i sur., 2000). Osobe koje su visoko na dimenziji narcizma drugi ljudi doživljavaju kao jako društvene osobe, no nestabilan pojam o sebi vodi do potrebe za konstantnim divljenjem te za odnosima koji su okarakterizirani konfliktom, intenzivnim emocijama i nestabilnošću (Ryan i sur., 2008). U prijateljske i romantične odnose ulaze kako bi postali popularni i uspješni te kako bi podigli samopouzdanje (Sedikides i sur., 2004). Narcisoidne osobe traže divljenje drugih (Rosenthal i Pittinsky, 2006) te uvelike ovise o pozitivnim povratnim informacijama (Rhodewalt i Morf, 1998). Ljudima s visokim narcizmom su potrebni drugi kako bi održali svoje visoko mišljenje o sebi i stoga imaju razvijene vještine za započinjanje odnosa. Narcisoidni ljudi (barem kratkoročno) će se često

činiti društvenim, samouvjerenim, simpatičnim i šarmantnim (Brunell i sur. 2008). Emocionalna stabilnost se pokazala statistički značajno negativno povezana s vulnerabilnim narcizmom no ne i s grandioznim. U istraživanju Pavlovića (2015) narcisoidnost iz upitnika NPI-16 nije statistički značajno povezana sa simptomima depresije, anksioznosti i stresa, budući da normalni narcizam uključuje samopouzdanje, pozitivno osjećanje i zadovoljstvo samim sobom. Vulnerabilni narcizam povezan je s psihološkim tegobama, negativnim emocijama (npr. tjeskoba, sram), niskim samopoštovanjem i osjećajem manje vrijednosti (Weiss i Miller, 2018), stoga je dobivena povezanost vulnerabilnog narcizma i neuroticizma bila očekivana.

Grandiozni narcizam pokazuje statistički značajnu pozitivnu povezanost sa intelektom u ovom istraživanju. To je moguće objasniti time što pojedinci koji su više na dimenziji narcizma imaju visoko mišljenje o sebi, samopouzdati su (Campbell i sur., 2004), precjenjuju svoje sposobnosti i postignuća (John i Robins, 1994) i napuhuju vlastiti uspjeh (Farwell i Wohlwend - Lloyd, 1998). S obzirom na to da se radi o samoprocjeni sudionika, moguće je da je upravo pripisivanje pozitivnih odlika samome sebi pokazatelj grandiozne dimenzije narcizma.

Vulnerabilni narcizam pokazuje statistički značajnu negativnu korelaciju sa savjesnošću, što je i u skladu s očekivanjima. Narcisoidni pojedinci imaju tendenciju da uspjeh pripisuju internalnim, a neuspjeh eksternalnim uzrocima (Morf i Rhodewalt, 2001); ako se nešto dobro dogodi u njihovim životima, onda su oni zaslužni za to, a ako se nešto loše dogodi, onda su za to zaslužni drugi čimbenici izvan njihove kontrole. To se povezuje s njihovom potrebom za očuvanje pozitivnog mišljenja o sebi i njihovom potrebom za samoosnaživanjem. Prema Vazire i Funder (2006), narcisoidne osobe su impulzivne i nedostaje im samokontrola. Narcisoidne osobe često ne mogu odgoditi trenutno zadovoljstvo u svrhu postizanja dugoročnog zadovoljstva (Robins i Beer, 2001).

Niska ugodnost, inače karakteristična za obje dimenzije narcizma (Miller i sur., 2011; Samuel i Widiger, 2008), u dobivenim rezultatima nije bila značajna. Osobe koje postižu niske rezultate na faktoru ugodnosti obično su bezobzirne, sebične, zlobne, ratoborne, samoljubive i umišljene u socijalnim interakcijama (Mlačić i Šakić, 2008). Nekonzistentnost u rezultatima s prijašnjim istraživanjima možemo objasniti time što je ljestvica ugodnosti kod sudionika ovog istraživanja imala najvišu aritmetičku sredinu ($M = 4,15$), pa su se samim time sudionici procjenjivali ugodnima.

Odgovarajući na drugi problem ovoga istraživanja, statistički značajni pozitivnim prediktorima pokazali su se grandioznost, adaptivni i maladaptivni perfekcionizam, dok se ugodnost pokazala kao statistički značajni negativni prediktor.

Prema Raskin i Terry (1988), narcisoidni pojedinci su visoko na dimenziji potrebe za postignućem, stoga nije iznenađujuće kako grandiozni narcizam statistički značajno pridonosi objašnjenju varijance težnje ka postignuću. Grandiozni narcizam prema Winku (1991) karakterizira otvorena želja za moći, manipulativnosti, dramtiziranje vezano uz sebe, neovisnost i raznoliki interesi. Grandiozni narcizam preklapa sa obilježjima Hollandove (1985) "društvene" ličnosti, koja je opisana kao prijateljska, uvjerljiva, društvena i topla i "poduzetna" ličnost s izraženim vodstvom i govornim sposobnostima, optimistična i samopouzdana.

Vulnerabilni narcizam u ovome istraživanju nije značajno pridonio objašnjenju varijance težnje ka postignuću. Vulnerabilni narcizam, kao maladaptivna dimenzija narcizma, karakterizira osjetljivost, anksioznost, bojažljivost i nesigurnost (Wink, 1991) te je moguće da su takve osobe nesigurne u sebe i svoje znanje i samim time ne teže ka postignuću jer smatraju da nemaju za to dovoljno izražene sposobnosti. Dok se s druge strane perfekcionizam, prema Stojiljkoviću (1998), uglavnom definira u kontekstu postignuća, nije neočekivano što i adaptivni i maladaptivni perfekcionizam pridonose objašnjenju varijance težnje ka postignuću. Adaptivni perfekcionista teže ostvarivanju svojih visokih, ali realnih i dostižnih ciljeva. Oni na neuspjeh ne gledaju kao na pokazatelj svoje nesposobnosti već na činjenicu da je potrebno uložiti veći trud ili promjenu načina dosadašnjeg rada (Slade i Owens, 1998). S druge strane, maladaptivni perfekcionista koji svoju osobnu vrijednost procjenjuju na temelju postignuća, ustraju u ostvarivanju vlastitih ciljeva, ali su samokritični, napeti i anksiozni tijekom izvršavanja obaveza i zadataka što često rezultira odgađanjem ili odustajanjem od aktivnosti (Antony i sur., 1998). No, bez obzira na navedene razlike, osobe koje su visoko na adaptivnom i maladaptivnom perfekcionizmu teže za ostvarenjem visokih standarda postignuća (Slade i Owens, 1998).

Ugodnost se pokazala kao negativni prediktori težnje ka postignuću. Osobe koje postižu niske rezultate na faktoru ugodnosti obično su bezobzirne, sebične, zlobne, ratoborne, samoljubive i umišljene u socijalnim interakcijama (Mlačić i Šakić, 2008). Iako rezultati nisu u skladu s očekivanjima, moguće je da su takva ponašanja karakteristična za osobe koje teže ka postignuću. Osobe koje su visoko na težnji ka postignuću teže uspjehu, moći i natjecanju

(O'Neil i sur., 1986). Dominacija, neovisnost i konkurentnost su osobine koje su povezane s niskom ugodnošću (Kaczmarek i Kaczmarek - Kurczak, 2016). Mnogi autori slažu se kako za učinkovitog vođu nije dobar previsok rezultat na ovoj dimenziji pa su tako Howard i Bray (1988) izvijestili o negativnoj povezanosti između ugodnosti i ocjene menadžerskog potencijala.

Metodološka ograničenja, praktične implikacije i prijedlozi za buduća istraživanja

Skala težnje ka postignuću korištena u ovom istraživanju pokazala je nisku pouzdanost. To je vjerojatno jedan od glavnih razloga nepodudaranja u rezultatima s prijašnjim istraživanjima. Ona je originalno subskala Upitnika konflikta rodne uloge (O'Neil i sur., 1986) i nije često korištena u istraživanjima već su korištene druge skale težnje ka postignuću, što je isto jedno od mogućih objašnjenja dobivenih rezultata. Također, težnja ka postignuću, bila je mjerena pomoću sudionikove samoprocjene koliko osoba sama za sebe smatra da teži ka postignuću, ali ne i objektivne mjere nečijeg postignuća. Dodatni nedostatak je u načinu provođenja istraživanja i prikupljanja sudionika koji se odvijao preko Interneta putem studentskih *e-mail* lista i grupa na društvenim mrežama. Sudionici su svojevolumno pristupali istraživanju i dijelili link za anketu što nije bilo pod kontrolom istraživača. Provođenje istraživanja putem Interneta dolazi s nekoliko ograničenja kao što su nekontroliranje uvjeta u kojima se odvija ispunjavanje upitnika, neznanje o tome tko je zaista ispunio upitnik, ali i nemogućnost da istraživač dodatno pojašni ukoliko neki dio upitnika nije jasan sudionicima (Milas, 2005). Mogući nedostatak provedenog istraživanja je i neravnomjernost spolova budući da muškarci čine svega 20 posto od cjelokupnog uzorka. Također, specifičnost hrvatske kulture koja još uvijek, u određenoj mjeri, spaja obilježja kolektivističke i individualističke kulture (Tomić - Koludrović i Petrić, 2007). Na kraju, treba uzeti u obzir da su rezultati dobiveni na prigodnom uzorku studenata Sveučilišta u Zagrebu i da su nacrtom obuhvaćene samo osobine ličnosti i motiv postignuća koji imaju utjecaj na veliki broj drugih konstrukata, a imaju i veliki broj konstrukata u svojoj osnovi. Svakako bi trebalo nastaviti sa proučavanjem odnosa osobina ličnosti i motiva postignuća, ne samo na studentima, već i na osobama drugih zanimanja u kontekstu poboljšanja pedagoškog rada na poticanju razvoja motiva postignuća među mladima.

Buduća istraživanja trebala bi ići u dublju analizu težnje ka postignuću i koristiti više različitih mjera iste. Također, u istraživanju bi bilo dobro uključiti i druge mjere procjene kao npr. procjene bliskih osoba. Za razumijevanje dobivenih rezultata svakako bi trebalo ponoviti istraživanje na sličnom uzorku u Hrvatskoj, ali i uključiti mjerni instrument koji sadrži skalu laži budući da postoji mogućnost da su se sudionici pokušali prikazati u pozitivnijem svjetlu iako je u uputi jasno zajamčena anonimnost podataka prikupljenih anketom. Budući da se konstantno povećava razina narcizma u modernom društvu (Paris, 2014), važno je posvetiti više pažnje proučavanju pojave narcizma i s njim povezanih konstrukata. Unatoč svemu navedenome, ovi nalazi imaju važne implikacije jer pružaju dodatnu potporu shvaćanju da se težnja ka savršenstvu treba smatrati pozitivnom karakteristikom jer je, češće nego ne, povezana s pozitivnim atributima i adaptivnim ishodima (Stoeber i Otto, 2006) te bi perfekcionista nastojanja mogla studentima pružiti dodatnu motivaciju za rad. Također, nalazi ovog istraživanja, usprkos navedenim ograničenjima, mogu dati bolji uvid u otkrivanje relativno neistraženog odnosa adaptivnog i maladaptivnog perfekcionizma, grandioznog i vulnerabilnog narcizma, velepetorog modela ličnosti i težnje ka postignuću.

6. Zaključak

Provedeno istraživanje omogućilo je dublji uvid u odnos grandioznog i vulnerabilnog, adaptivnog i maladaptivnog perfekcionizma, faktora velepetorog modela ličnosti i težnje ka postignuću. Ovim istraživanjem su djelomično potvrđeni nalazi ranijih istraživanja ispitivanih konstrukata.

U okviru prvog istraživačkog problema, ispitana je povezanost između težnje ka postignuću, narcizma i perfekcionizma te su svi koeficijenti korelacije bili značajni te umjereni po veličini. Dobivene korelacije sugeriraju kako osobe koje imaju više rezultate na skali težnje ka postignuću imaju više rezultate na skali perfekcionizma i narcizma. Ispitivanjem povezanosti između težnje ka postignuću i osobina ličnosti Velepeterog modela, jedina značajna povezanost pronađena je između težnje ka postignuću i ugodnosti, točnije, osobe koje imaju više rezultate na težnji ka postignuću imaju niže rezultate na ugodnosti. Značajni koeficijenti korelacije pronađeni su između adaptivnog perfekcionizma i svih skala velepetorog modela ličnosti. Značajni koeficijenti korelacije također su pronađeni između maladaptivnog perfekcionizma i ekstraverzije, savjesnosti i emocionalne stabilnosti, dok su se ostali pokazali neznčajnima. Nadalje, značajni koeficijenti korelacije pronađeni su između

vulnerabilnog narcizma i emocionalne stabilnosti, ekstraverzije i savjesnosti te između grandioznog narcizma, ekstraverzije i intelekta, dok su se ostali pokazali neznačajnima.

U okviru drugog istraživačkog problema, statistički značajnim pozitivnim prediktorima pokazali su se grandioznost, adaptivni i maladaptivni perfekcionizam, dok se ugodnost pokazala kao statistički značajni negativni prediktor. Konačni postotak objašnjene varijance težnje ka postignuću, pomoću niza navedenih prediktora, iznosi 35,3%. S obzirom na dobivene rezultate u ovom istraživanju, možemo zaključiti kako uz pomoć grandioznosti, adaptivnog i maladaptivnog perfekcionizma i ugodnosti možemo uspješno predvidjeti težnju ka postignuću.

7. Literatura

- American Psychiatric Association (2000). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th edition, revised). Author.
- Antony, M. M., Purdon, C. L., Huta, V. i Swinson, R. P. (1998). Dimensions of perfectionism across the anxiety disorders. *Behaviour research and therapy*, 36(12), 1143-1154.
- Arie, M., Haruvi - Catalan, L. i Apter, A. (2005). Personality and suicidal behavior in adolescence. *Clinical Neuropsychiatry: Journal of treatment evaluation*, 2(1), 37-47.
- Atkinson, J. W. (1957). Motivational determinants of risk-taking behavior. *Psychological review*, 64(6), 359-372.
- Beck, A. T., Freeman, A. i Davis, D. D. (2004). *Cognitive therapy of personality disorders*. Guilford.
- Begić, D. (2011). *Psihopatologija*. Medicinska naklada.
- Bergman, S. M., Fearrington, M. E., Davenport, S. W. i Bergman, J. Z. (2011). Millennials, narcissism, and social networking: What narcissists do on social networking sites and why. *Personality and individual differences*, 50(5), 706-711.
- Blatt, S. J. (1995). The destructiveness of perfectionism: Implications for the treatment of depression. *American psychologist*, 50(12), 1003-1020.
- Blatt, S. J. i Shichman, S. (1983). Two primary configurations of psychopathology. *Psychoanalysis and contemporary thought*, 6(2), 187-254.
- Brunell, A. B., Gentry, W. A., Campbell, W. K., Hoffman, B. J., Kuhnert, K. W. i DeMarree, K. G. (2008). Leader emergence: The case of the narcissistic leader. *Personality and social psychology bulletin*, 34(12), 1663-1676.
- Busato, V., Prius, F., Elshaut, J. i Hamaker, C. (2000). Intellectual ability, learning style, personality, achievement motivation and academic success of psychology students in higher education. *Personality and individual differences*, 29(6), 1057-1068.
- Campbell, J. D. i Paula, A. D. (2002). Perfectionistic self-beliefs: Their relation to personality and goal pursuit. U G. L. Flett i P.L. Hewitt (ur.), *Perfectionism: Theory, research, and treatment* (str. 181-198). American Psychological Association.
- Campbell, W. K., Goodie, A. S. i Foster, J. D. (2004). Narcissism, confidence, and risk attitude. *Journal of behavioral decision making*, 17(4), 297-311.
- Cooper, A. M. (1998). Further developments in the clinical diagnosis of narcissistic personality disorder. U E. F. Ronningstam (ur.), *Disorders of narcissism: Diagnostic, clinical, and empirical implications* (str. 53-74). American Psychiatric Association.
- Cooper, C. L., i Pervin, L. A. (1998). *Personality: Critical concepts in psychology*. Taylor & Francis US.
- Costa, P. T. i McCrae, R. R. (1985). Hypochondriasis, neuroticism, and aging: When are somatic complaints unfounded?. *American psychologist*, 40(1), 19-28.

- Costa, P. T. i McCrae, R. R. (1989). *The NEO-PI/NEO-FFI manual supplement*. Psychological Assessment Resources.
- Costa, P. T. i McCrae, R. R. (1992). *NEO-PI-R: Professional manual*. Psychological Assessment Resources.
- Cvetković, S. (2016). *Sindrom sagorevanja, psihosomatsko reagovanje, motivacija za postignućem i dimenzije ličnosti kod zaposlenih na rukovodećim i nerukovodećim radnim mestima*. Doktorska disertacija. Niš: Filozofski fakultet.
- Čuljak, Z. i Mlačić, B. (2014). Velepatori model ličnosti i uspjeh u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture srednjoškolača. *Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 16(2), 471-490.
- De Raad, B. (1998). Five big, big five issues: Rationale, content, structure, status, and crosscultural assessment. *European Psychologist*, 3(2), 113-124.
- De Raad, B. i Mlacic, B. (2015). Big five factor model, theory and structure. U J. D. Wright (ur.). *International encyclopedia of the social & behavioral sciences* (str. 559-566). Elsevier
- Dickinson, K. A. i Pincus, A. L. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of Personality Disorders*, 17, 188–207.
- Dunkley, D. M., Blankstein, K. R., Zuroff, D. C., Lecce, S. i Hui, D. (2006). Self-critical and personal standards factors of perfectionism located within the five-factor model of personality. *Personality and individual differences*, 40(3), 409-420.
- Elliot, A. J. i Church, M. A. (1997). A hierarchical model of approach and avoidance achievement motivation. *Journal of personality and social psychology*, 72(1), 218-232.
- Elliot, A. J. i Harackiewicz, J. M. (1996). Approach and avoidance achievement goals and intrinsic motivation: A mediational analysis. *Journal of personality and social psychology*, 70(3), 461-475.
- Ellis, R. (1997). *SLA research and language teaching*. Oxford University Press.
- Emmons, R. A. (1987). Narcissism: Theory and measurement. *Journal of personality and social psychology*, 52(1), 11-17.
- Farwell, L. i Wohlwend - Lloyd, R. (1998). Narcissistic processes: Optimistic expectations, favorable self-evaluations, and self-enhancing attributions. *Journal of personality*, 66(1), 65-83.
- Flett, G. L. i Hewitt, P. L. (2002). Perfectionism and maladjustment: An overview of theoretical, definitional, and treatment issues. U G. L. Hewitt (ur.), *Perfectionism: Theory, research, and treatment* (str. 5-31). American Psychological Association.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L. i Dyck, D. G. (1989). Self-oriented perfectionism, neuroticism and anxiety. *Personality and individual differences*, 10(7), 731-735.
- Franceško, M., Mihić, V. i Bala, G. (2002). Structure of achievement motivation measured by scale MOP2002. U B. Čukić i M. Franceško (ur.), *Personality in a Multicultural society: Organizational multiculturalism and european identity* (str.134-143).

- Franceško, M., Mihić, V. i Bala, G. (2002). Structure of achievement motivation measured by scale MOP2002. U B. Čukić i M. Franceško (ur.), *Personality in a Multicultural society: Organizational multiculturalism and european identity* (str.134-143). Filozofski fakultet Niš.
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C. i Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive therapy and research*, 14(5), 449-468.
- Gabriel, M. T., Critelli, J. W. i Ee, J. S. (1994). Narcissistic illusions in self-evaluations of intelligence and attractiveness. *Journal of personality*, 62(1), 143-155.
- Halonen, J. S. i Santrock, J. W. (1996). *Psychology: Contexts of behavior*. Brown & Benchmark Publishers.
- Hamachek, D. E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology: A journal of human behavior*, 15(1), 27-33.
- Heckhausen, J. E. i Heckhausen, H. E. (2008). *Motivation and action*. Cambridge University Press.
- Hendin, H. M. i Cheek, J. M. (1997). Assessing hypersensitive narcissism: A reexamination of Murray's Narcism Scale. *Journal of research in personality*, 31(4), 588-599.
- Hewitt, P. L. i Flett, G. L. (1990). Perfectionism and depression: A multidimensional analysis. *Journal of social behavior and personality*, 5(5), 423-438.
- Hewitt, P. L. i Flett, G. L. (1991). Dimensions of perfectionism in unipolar depression. *Journal of abnormal psychology*, 100(1), 98-101.
- Hewitt, P. L., Flett, G. L. i Blankstein, K. R. (1991). Perfectionism and neuroticism in psychiatric patients and college students. *Personality and individual differences*, 12(3), 273-279.
- Higgins, E. T. i Kruglanski, A. W. (2000). *Motivational science: Social and personality perspectives*. Psychology Press.
- Hill, R. W. i Yousey, G. P. (1998). Adaptive and maladaptive narcissism among university faculty, clergy, politicians, and librarians. *Current psychology: A journal for diverse perspectives on diverse psychological issues*, 17(2), 163-169.
- Hill, R. W., Huelsman, T. J., Furr, R. M., Kibler, J., Vicente, B. B. i Kennedy, C. (2004). A new measure of perfectionism: The Perfectionism Inventory. *Journal of personality assessment*, 82(1), 80-91.
- Hill, R. W., McIntire, K. i Bacharach, V. R. (1997). Perfectionism and the big five factors. *Journal of social behavior and personality*, 12(1), 257-270.
- Holland, J. L. (1985). *Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments* (2nd ed.). Prentice Hall.
- Houlcroft, B. M. (2012). Three faces of narcissism. *Personality and individual differences*, 53(3), 274-278.
- Howard, A. i Bray, D. W. (1988). *Managerial lives in transition: Advancing age and changing times*. Guilford Press.

- Ivić, J. i Matešić, K. (2009). Povezanost inteligencije i nekih osobina ličnosti iz modela “Velikih pet” sa školskim uspjehom u završnim razredima srednje škole. *Pedagoški istraživanja*, 6(1-2), 91-99.
- Jakobwitz, S. i Egan, V. (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and individual differences*, 40(2), 331-339.
- Jakšić, N., Milas, G., Ivezić, E., Wertag, A., Jokić-Begić, N. i Pincus, A. L. (2014). The pathological narcissism inventory (PNI) in transitional post-war Croatia: Psychometric and cultural considerations. *Journal of psychopathology and behavioral assessment*, 36(4), 640-652.
- John, O. P. i Robins, R. W. (1994). Accuracy and bias in self-perception: Individual differences in self-enhancement and the role of narcissism. *Journal of personality and social psychology*, 66(1), 206-219.
- Khodarahimi, S. (2010). Perfectionism and five-big model of personality in an Iranian sample. *International journal of psychology and counselling*, 2(4), 72-79.
- Kline, T. (2005). *Psychological testing: A practical approach to design and evaluation*. Sage.
- Konrath, S. H. (2007). *Egos inflating over time: Rising narcissism and its implications for self-construal, cognitive style, and behavior*. Doctoral dissertation. University of Michigan.
- Kotrla Topić, M., Latković, G. i Stojaković, D. (2017). Povezanost osobina ličnosti i čitalačkih navika srednjoškolaca. *Mostariensia: časopis za društvene i humanističke znanosti*, 21(1), 67-81.
- Larsen, R. J. i Buss, D. M. (2008). *Psihologija ličnosti*. Naklada Slap.
- Lee, M. i Bong, M. (2016). In their own words: Reasons underlying the achievement striving of students in schools. *Journal of educational psychology*, 108(2), 274-294.
- Lewin, K., Dembo, T., Festinger, L. i Sears, P. S. (1944). Level of aspiration. U J. McHunt (ur.), *Personality and the behavior disorders* (str. 333-378). Ronald Press.
- Lubit, R. (2002). The long-term organizational impact of destructively narcissistic managers. *Academy of management perspectives*, 16(1), 127-138.
- Marčinko, D. i Rudan, V. (2013). *Narcistični poremećaj ličnosti i njegova dijagnostička opravdanost—doprinos međunarodnoj raspravi*. Medicinska naklada.
- Marčinko, D., Jakšić, N., Ivezić, E., Skočić, M., Suranyi, Z., Lončar, M., Franić, T. i Jakovljević, M., (2013). Pathological narcissism and depressive symptoms in psychiatric outpatients: Mediating role of dysfunctional attitudes. *Journal of clinical psychology*. 70(4). 341-352.
- McClelland, D. C. (1951). Measuring motivation in phantasy: The achievement motive. U H. Guetzkow (ur.), *Groups, leadership and men; research in human relations* (str. 191-205).
- McClelland, D. C. (1951). Measuring motivation in phantasy: The achievement motive. U H. Guetzkow (ur.), *Groups, leadership, and men* (str. 19-205). Carnegie Press.
- Milas, G. (2005). *Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima*. Naklada Slap.

- Miller, J. D., Hoffman, B. J., Gaughan, E. T., Gentile, B., Maples, J. i Keith Campbell, W. (2011). Grandiose and vulnerable narcissism: A nomological network analysis. *Journal of personality*, 79(5), 1013-1042.
- Milojević, M., Stojiljković, S., Todorović, J. i Kašić, K. (2009). Achievement goals and perfectionism of high school students. *Psihologija*, 42(4), 517-534.
- Milyavska, M., Harve, B., Koestner, R., Powers, T., Rosenba, J., Ianakieva, I. i Prior, A. (2014). Affect across the year: how perfectionism influences the pattern of university student's affect across the calendar year. *Journal of social and clinical psychology*, 33(2), 124-142.
- Mlačić B. i Goldberg L. R. (2007). An analysis of a cross-cultural personality inventory: The IPIP Big-Five factor markers. *Journal of personality assessment*, 88, 168-77
- Mlačić, B. (2002). Leksički pristup u psihologiji ličnosti: pregled taksonomija opisivača osobina ličnosti. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 11(60-61), 553-576.
- Mlačić, B. i Šakić, I. (2008). Razvoj hrvatskih markera velepetoroga modela ličnosti. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 17(1-2 (93-94)), 223-246.
- Morf, C. C. i Rhodewalt, F. (2001). Unraveling the paradoxes of narcissism: A dynamic self-regulatory processing model. *Psychological inquiry*, 12(4), 177-196.
- Navarez, J. i Cayubit, R. F. (2011). Exploring the factors of perfectionism within the Big Five personality model among Filipino college students. *Educational measurement and evaluation review*, 2, 77-91.
- Nigro, G. i Galli, I. (1985). On the relationship between Machiavellianism and anxiety among Italian undergraduates. *Psychological reports*, 56(1), 37-38.
- Nikolić, M., Pavela, I. i Šimić N. (2014) Skala težnje ka postignuću. U Z. Penezić, V. Čubela Adorić, A. Proroković i I. Tucak Junaković (ur.), Zbirka psihologijskih skala i upitnika: svezak 7 (str.36-43). Filozofski fakultet u Zadru.
- O'Neil, J. M. (2008). Summarizing 25 years of research on men's gender role conflict using the Gender Role Conflict Scale: New research paradigms and clinical implications. *The counseling psychologist*, 36(3), 358-445.
- O'Neil, J. M., Helms, B. J., Gable, R. K., David, L. i Wrightsman, L. S. (1986). Gender-Role Conflict Scale: College men's fear of femininity. *Sex roles*, 14(5), 335-350.
- Pandža, M. (2010). Odnos percepcije bračnih uloga i konflikta radne i obiteljske uloge: Dijadni pristup. Diplomski rad. Mostar: Filozofski fakultet.
- Paris, J. (2014). Modernity and narcissistic personality disorder. *Personality disorders: Theory, research, and treatment*, 5(2), 220-226.
- Paulhus, D. L. i Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, machiavellianism, and psychopathy. *Journal of research in personality*, 36(6), 556-563.
- Pavlović, I. (2015). *Narcizam*. Doktorska disertacija. Zagreb: Medicinski fakultet.
- Pervin L.A., Cervone, D.C. i John, O.P. (2008). *Psihologija ličnosti: teorije i istraživanja*. Školska knjiga.

- Petz, B. (1997). *Statistika za nematematičare*. Naklada Slap.
- Poropat, A. E. (2009). A meta-analysis of the five-factor model of personality and academic performance. *Psychological bulletin*, 135(2), 322-338.
- Raskin, R. i Terry, H. (1988). A principal-components analysis of the Narcissistic Personality Inventory and further evidence of its construct validity. *Journal of personality and social psychology*, 54(5), 890-902.
- Raskin, R. N. i Hall, C. S. (1979). A narcissistic personality inventory. *Psychological reports*, 45(2), 590-590.
- Rhodewalt, F. i Morf, C. C. (1998). On self-aggrandizement and anger: A temporal analysis of narcissism and affective reactions to success and failure. *Journal of personality and social psychology*, 74(3), 672-685.
- Rice, K. G. i Preusser, K. J. (2002). The adaptive/maladaptive perfectionism scale. *Measurement and evaluation in counseling and development*, 34(4), 210-222.
- Rice, K. G., Ashby, J. S. i Slaney, R. B. (1998). Self-esteem as a mediator between perfectionism and depression: A structural equation analysis. *Journal of counseling psychology*, 45(3), 304-314.
- Rice, K.G. i Mirzadeh, S.A. (2000). Perfectionism, attachment, and adjustment. *Journal of counseling psychology*, 47(2), 238-250.
- Robins, R. W. i Beer, J. S. (2001). Positive illusions about the self: short-term benefits and long-term costs. *Journal of personality and social psychology*, 80(2), 340-352.
- Ronningstam, E. (2010). Narcissistic personality disorder: A current review. *Current psychiatry reports*, 12(1), 68-75.
- Rosenthal, S. A. i Pittinsky, T. L. (2006). Narcissistic leadership. *The leadership quarterly*, 17(6), 617-633.
- Rothblum, E. D. (1990). Fear of failure. U H. Leitenberg (ur.), *Handbook of social and evaluation anxiety* (str. 497-537). Springer.
- Rothstein, A. (2018). *The narcissistic pursuit of perfection*. Routledge.
- Ručević, T. (2014). *Spolne razlike u narcisoidnosti*. Doktorska disertacija. Osijek: Filozofski fakultet.
- Ružojčić, M., Galić, Z. i Trojak, N. (2019). Važnost motiva za postignućem i moći za rad na rukovodećoj poziciji, plaću i intrinzičnu motivaciju za posao. *Psihologijske teme*, 28(2), 271-289.
- Ryan, K. M., Weikel, K. i Sprechini, G. (2008). Gender differences in narcissism and courtship violence in dating couples. *Sex Roles*, 58(11-12), 802-813.
- Sackett, P. R., Lievens, F., Van Iddekinge, C. H. i Kuncel, N. R. (2017). Individual differences and their measurement: A review of 100 years of research. *Journal of applied psychology*, 102(3), 254-273.

- Samuel, D. B. i Widiger, T. A. (2008). A meta-analytic review of the relationships between the five-factor model and DSM-IV-TR personality disorders: A facet level analysis. *Clinical psychology review*, 28(8), 1326-1342.
- Sedikides, C., Rudich, E. A., Gregg, A. P., Kumashiro, M. i Rusbult, C. (2004). Are normal narcissists psychologically healthy?: Self-esteem matters. *Journal of personality and social psychology*, 87(3), 400-416.
- Sherry, S. B., Gralnick, T. M., Hewitt, P. L., Sherry, D. L. i Flett, G. L. (2014). Perfectionism and narcissism: Testing unique relationships and gender differences. *Personality and individual differences*, 61-62, 52-56.
- Silverman, L.K. (1983). Issues in affective development of the gifted. U J. Van Tassel-Baska (ur.), *A practical guide for counseling the gifted in a school setting* (str. 15-30). Council for exceptional children.
- Slade, P. D. i Owens, R. G. (1998). A dual process model of perfectionism based on reinforcement theory. *Behavior modification*, 22(3), 372-390.
- Slaney, R. B., Rice, K. G., Mobley, M., Trippi, J. I Ashby, J. S. (2001). The revised Almost Perfect Scale. *Measurement and evaluation in counseling and development*, 34(3), 130-145.
- Smederevac, S., Mitrović, D. i Čolović, P. (2010). *Velikih pet plus dva: Primena i interpretacija [Big Five Plus Two: Manual for administration and interpretation]*. Centar za primenjenu psihologiju.
- Soyer, R. B., Rovenpor, J. L. i Kopelman, R. E. (1999). Narcissism and achievement motivation as related to three facets of the sales role: Attraction, satisfaction and performance. *Journal of Business and psychology*, 14(2), 285-304.
- Spence, J. T. i Helmreich, R. L. (1983). Achievement-related motives and behavior. U J. T. Spence (ur.), *Achievement and achievement motives: Psychological and sociological approaches* (str. 9-74). Freeman.
- Steinmann, B., Ötting, S. K. i Maier, G. W. (2016). Need for affiliation as a motivational add-on for leadership behaviors and managerial success. *Frontiers in psychology*, 7, 1-18.
- Stoeber, J. i Otto, K. (2006). Positive conceptions of perfectionism: Approaches, evidence, challenges. *Personality and social psychology review*, 10(4), 295-319.
- Stojiljković, S. (1998). Perfekcionizam: zdrava ili nezdrava težnja ka visokom postignuću. *Psihologija danas*, 3, 36-37.
- Stojiljković, S. (2014). *Psihološke karakteristike nastavnika*. Filozofski fakultet Niš.
- Šarčević, D. i Vasić, A. (2014). Sociodemografski i psihološki korelati školskog uspeha. *Primenjena psihologija*, 7(3), 401-427.
- Šaula-Marojević, B. M. (2012). *Empirijska provera odnosa šestodimenzionalnog modela ličnosti i kategorijalnog modela poremećaja ličnosti*. Doktorska disertacija. Filozofski fakultet u Beogradu.
- Tabachnick, B. G. i Fidell, L. S. (2001). *SAS for windows workbook for Tabachnick and Fidell using multivariate statistics*. Allyn and Bacon.

- Tomić - Koludrović, I. i Petrić, M. (2007). Hrvatsko društvo – prije i tijekom tranzicije. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 16(4-5 (90-91)), 867-889.
- Ulu, I. P. i Tezer, E. (2010). Adaptive and maladaptive perfectionism, adult attachment, and big five personality traits. *The journal of psychology*, 144(4), 327-340.
- Vazire, S. i Funder, D. C. (2006). Impulsivity and the self-defeating behavior of narcissists. *Personality and social psychology review*, 10(2), 154-165.
- Weiss, B. i Miller, J. D. (2018). Distinguishing between grandiose narcissism, vulnerable narcissism, and narcissistic personality disorder. *In Handbook of trait narcissism*, 3-13.
- Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of personality and social psychology*, 61(4), 590.
- Ziegler, M., Danay, E., Schölmerich, F. i Bühner, M. (2010). Predicting academic success with the Big 5 rated from different points of view: Self-rated, other rated and faked. *European journal of personality*, 24(4), 341-355.
- Ziegler, M., Schmukle, S., Egloff, B. i Bühner, M. (2010). Investigating measures of achievement motivation. *Journal of individual differences*, 31(1), 15-21.
- Zubčić i Vulić-Prtorić, (2008). Multidimenzionalna skala perfekcionizma U Z. Penezić, V. Čubela Adorić, A. Proroković i I. Tucak Junaković (ur.), *Zbirka psihologijskih skala i upitnika: svezak 4* (str.99-109). Filozofski fakultet u Zadru.